

Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ,

ΕΤΟΣ Α'.

ΙΟΥΛΙΟΣ 1905

ΑΡΙΘ. 11.

Η ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Β'.

(Συνέχεια)

ΠΕΣΧΕΘΗΜΕΝ εἰς τὸ παρελθὲν φυλλάδιον τῆς « Νέας Ζωῆς » νὰ καταδείξωμεν ποῦ ἔγκειται τὸ ἱερὸν κειμήλιον, ἢ πολὺτιμος παρακαταθήκη ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ καὶ τοῦτο πράττομεν ἀσμένως καὶ ἐν συντομίᾳ ἐφ' ὅσον ὁ χρόνος, ὁ τόπος καὶ ἡ φύσις τοῦ φιλοξενούντος ἡμᾶς ἀρίστου Περιδικοῦ ἐπιτρέπει.

Ὅπως εἰς τὰ καλούμενα lieds ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ μουσικῇ διεσώθη καὶ διτηρήθη ἡ ψυχὴ, ἡ ἔμπνευσις, τὸ σχετικὸν χρώμα καὶ ἡ ἰδιάζουσα φύσις τῶν λαῶν, οὕτω καὶ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἱερᾷ κληρονομίᾳ συνέβη.

Ὁ κόσμος, ὁ παμπληθὴς καὶ ἀπειρόφωτος τῶν τροπαρίων, τῶν κοντακίων, τῶν ἀπολυτικίων, τῶν ἀποστίχων, τῶν ἀντιφώνων, τῶν ἑξαποστελαρίων, τῶν προσομοίων, τῶν αἰνων, τῶν μεγαλυναρίων, καὶ καθόλου ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν καὶ ἱερῶν ὕμνων, οἵτινες ἀπαρτίζουσι τὴν συλλογὴν τῶν καλουμένων Στιχηρῶν καὶ Εἰρμολογιῶν μελῶν διαγράφει ἐν ἐξεχούσῃ λάμψει τὸ πλα-

νητικὸν σύστημα τοῦ ἀνέκαθεν καὶ συγχρόνου μουσικοῦ στερεώματος.

Πρὸ τοιαύτης μεγαλοπρεποῦς πορφύρας καὶ αὐτοὶ οἱ διασημότεροι σήμερον εὐρωπαῖοι μουσουργοί, διδάσκαλοι ἢ μουσικοφιλόλογοι οἱ ἀσχοληθέντες ὀπισθοῆ- ποτε εἰς τὰ τῆς ἱερᾶς μας μουσικῆς, ἐξίστανται καὶ διαπρωσίως κηρύττουσι τὸ κάλλος, τὸ ὕφος καὶ τὸν πλοῦτόν τῆς ὡς πρὸς τὴν ἔμπνευσιν, διὰ σοφῶν δημοσιεύσεων καὶ ἀλλεπαλλήλων διατριβῶν.

Τὰ ὄνόματα τῶν πολυτίμων τούτων ἑραστῶν τῆς ἀθανάτου μουσῆς μας δὲν θεωρῶ ἀσκοπον ἀλλὰ τούναντίον ὡς ἐπιβαλλόμενον καθήκον νὰ παραδώσω εἰς τὴν δημοσιότητα ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων μὲ τὴν ἔκφρασιν τῆς βραδυτέρας εὐγνωμοσύνης καὶ τοῦ ἀπερροιστοῦ σεβασμοῦ.

Καὶ πρῶτος ἔρχεται ὁ Fr. Aug-Gevaert μίᾳ ἐξέχουσα σύγχρονος μουσικῇ προσωπικότης διευθυντῆς τοῦ κοινοβουλευτικοῦ τῶν Βρυξελλῶν συγγραφεὺς σοφοῦ ἔργου τῆς θεωρίας καὶ ἱστορίας τῆς ἀρχαίας μουσικῆς ἐν ἡ συμπεριλαμβάνεται καὶ ἐκτεταμένη μελέτη ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀρθοδόξου μουσικοῦ ἰδιώματος. Δεύτερος ὁ πολυμαθὴς καὶ ἐνθουσιωδέστατος Bourgault Ducondray καθηγητῆς τῆς ἱστορίας τῆς μουσικῆς ἐν τῷ κοινοβουλευτικῷ τῶν Παρισίων, ὅστις ἀπεστῆλη ἐπισήμως παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τῆς Γαλλίας πρὸς εἰδικὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς εἰς τὰ ἱερά της ἄσματα καὶ εἰς τὰς δημώδεις αὐτῆς μελωδίας.

Ὁ Bourgault Ducoudray συνθέτης τοῦ μελοδράματος « Tamara » ὅπερ ἐδόθη ἐν τῇ Grand-Opéra τῶν Παρισίων καὶ πλείστον ἄλλων μουσουργημάτων συνήθροισε καὶ ἐνηρμόνισεν ἐπαξίως τοῦ ὀνόματός του, ἐδημοσίευσε δὲ κατόπιν συλλογὴν Ἑλληνικῶν

μελωδιών, συνέγραψε δὲ τέλος καὶ αὐτὸς σπουδὴν ἀξιόσεβαστον ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀρθοδόξου μουσικῆς.

Πρῶτος ὁ πολὺς Emile Ruelle, πράκτωρ καὶ βιβλιοθηκῆριος τῆς ἐν Γαλλίᾳ Ἑταιρίας πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν, μουσικοφιλολόγος ἕξοχος, προσφέρει λεοντόθυμον πνευματικὴν συνεισφοράν μεταφράσας τὰ τρία Ἀρμονικὰ βιβλία τοῦ Ἀριστοξένου (340 π. Χ.) *Eléments harmoniques d'Aristoxène*, Paris 1870, ὧν ἡ ἀρχὴ ἔχει οὕτως: « Τῆς περὶ μέλους ἐπιστήμης πολυμερούς οὕσης καὶ διηρημένης εἰς πλείους ἰδέας μίαν τινὰ αὐτῶν ὑπολαμβάνειν δεῖ, τὴν ἁρμονικὴν καλουμένην εἶναι πραγματεῖαν, τῇ τε τάξει πρώτην οὖσαν, ἔχουσαν τε δύναμιν στοιχειώδη ». Ὁ αὐτὸς μεταφράζει καὶ πάλιν τὴν Ἀρμονικὴν Εἰσαγωγὴν τοῦ Εὐκλείδου (270 π. Χ.) *Introduction harmonique de Cléonide*, Paris 1884 ἣς ἡ ἀρχὴ « ἁρμονικὴ ἐστὶν ἐπιστήμη θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ τῆς τοῦ ἤρμωσμένου φύσεως. Ἡρμωσμένον δὲ ἐστὶ τὸ ἐκ φθόγγων καὶ διαστημάτων ποιᾶν τάξιν ἔχόντων συγκείμενον. Μέρη δ' αὐτῆς εἰσὶν ἑπτὰ: Περὶ φθόγγων, περὶ διαστημάτων, περὶ γενῶν, περὶ συστημάτων, περὶ τόνων, περὶ μεταβολῶν, περὶ μελοποιῆς ». Ὁ ἴδιος πάντοτε Emile de Ruelle μεταφράζει τὰ δύο βιβλία τοῦ Ἐγγειριδίου τῆς Ἀρμονικῆς Νικομάχου τοῦ Γερασμοῦ (117 π. Χ.) *Nicomachus de Gerasense Manuel d'harmonique* Paris 1881.

Μετὰ τοὺς ἀνωτέρω ἔρχεται ὁ Potier de Lalaine καὶ ὁ Emile Burnouf πρῶτην διευθυντῆς τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐν Ἀθήναις.

ὑπομνήσαντες τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ὡς τοὺς Ἀριστοξένου, Εὐκλείδου καὶ Νικομάχου τὸν Γερασμόν, θὰ ἦτο παράλειψις ἂν δὲν ἀναφέρομεν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ὑπολειπομένων τεσσάρων, ἦτοι:

Ἀλύπιον (350 π. Χ.) ὅστις συνέγραψεν εἰσαγωγὴν μουσικῆς ἣτις ἀρχειται οὕτω: « Τῆς μουσικῆς ἐκ τριῶν συνεκτικωτάτων ἐπιστημῶν τελειουμένων, ἁρμονικῆς, ρυθμικῆς, μετρικῆς, πρώτην τε τάξει καὶ στοιχειωδέστατην νοητέην τὴν περὶ τὸ ἤρμωσμένου πραγματεῖαν » κλπ.

Βάκχειον τὸν Γέροντα (200 π. Χ.) συγγράψαντα ἐπίσης εἰσαγωγὴν μουσικῆς τέχνης: « Μουσικὴ τίς ἐστίν; Εἰδήσεις μέλους καὶ τῶν περὶ μέλος συμβαινόντων. Μουσικὸς δὲ τίς; ὁ εἰδὼς τὰ κατὰ τὰς μελωδίας συμβαίνοντα » οὕτως ἀρχειται τοῦ προλόγου αὐτοῦ.

Γαυδέτιον τὸν φιλόσοφον (100 π. Χ.) καὶ τέλος Ἀριστείδην τὸν Κοϊντιλιανὸν (90 π. Χ.).

Τοὺς ἑπτὰ τούτους περιουζάστους ἀρχαίους Ἑλληνικῶν συγγραφῶν μεταφράσας εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ ἐσοχολάσε Μάρκος ὁ Μειδωμίου τὸ 1652 μ. Χ.

Οὕτω λοιπὸν ἀρμόμεθα οὐ μόνον σπουδαίας περὶ ἁρμονίας συστηματοποιημένας πληροφάνειας ἐν ταῖς ἀνωτέρω διατριβαῖς ἐνφ' εὐρυσκέμεθα εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν στοιχείων αὐτῶν τῆς τότε ἐν χρῆσει παρρησιαστικῆς, αἵτινα δὲν ἦσαν ἀλλὰ παρὰ αὐτὰ τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα τοῦ Ἑλλ. ἀλφαβήτου ὑπὸ διαφόρων μορφῶν δηλ. ἄλλοτε μὲν ἄρτια, ἄλλοτε δ' ἔλλιπτα, ἄλλοτε ὀρθὰ καὶ ἄλλοτε ἀντεστραμμένα.

Αἱ περὶ ἁρμονίας θεωρίαι αὐταὶ καὶ ἡ τοιαύτη παρρησιαστικὴ « notation » οὐδεμία ἀμφιβολία ἐστὶ εἰσῆλασεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἀφ' οὗ συναντῶμεν πολὺ κατόπιν αὐτὸν τὸν Μειδωμίου μετὰ δεκαεξ' ἔτους αἰῶνας προσπαθοῦντα νὰ μεταγράψῃ εἰς τὴν τότε εὐρωπαϊκὴν παρρησιαστικὴν καὶ ἐξηγήσῃ δι' αὐτῆς τοὺς ἀρχαίους ἐκεῖνους χαρακτηρισμοὺς καὶ παρασχόντα ὡς δεῖγμα τὴν μεταγραφὴν τῆς δοξολογίας τῶν ἁγίων Ἀμβροσίου καὶ Αὐγουστίνου τὴν ἐπικληθεῖσαν *Latini Canticum S. S. Ambrosii et Augustini Te Deum laudamus, Te Dominum confitemur*, ἣτις προσελήφθη παρὰ τοῦ Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων μετὰ τῆς παραλαβῆς τῶν πρώτων τεσσάρων ἡχῶν.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ὑπομνηθῆντα μέλη δι' ὧν διατηρεῖται ἀσβεστον τὸ πῦρ τοῦ Χριστιανικοῦ Βωμοῦ δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητα τῆς ποιήσεως. Ποίησις καὶ μέλος ἀποτελοῦσιν ἐν ὅλῳ, ἐν τούτῳ δὲ ἐγκρίεται ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ εὐκρινὴς περιβολὴ αὐτῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ ποιηταὶ καὶ ὑμνογράφοι ὑπῆρξαν πλειστάκις μελωδοί: ὅπως καὶ τανύπαλιν οἱ μελωδοὶ ποιηταὶ καὶ ὑμνογράφοι.

Ὅσακις δὲ τις μονομερῶς ἐποίησε ἔπρεπε νὰ καθυποβῆ αὐστηρῶς τὴν ποιήσιν αὐτοῦ εἰς ἡδὴ γνωστὰ μέλη ὡς λ. χ. πρὸς τοὺς διαφόρους εἰρημοὺς τοὺς κεκτημένους ὠρισμένον τι μέλος ἐξ οὗ καὶ τὰ τοιαῦτα τροπάρια, π ρ ο σ ὀ μ ο ι α ἀποκαλοῦνται.

Τούτου ἕνεκα Θεόδωρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς λέγει: « Ἐάν τις θέλει ποιῆσαι κανὸνα πρῶτον δεῖ μελίσσαι (ἢ ἐκλέξαι) τὸν εἰρμόν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ Τροπάρια ἰσοσυλλαβοῦντα καὶ ὁμοτονουντα τῷ Εἰρμῷ καὶ τὸν σκαπὸν ἀποσώζοντα ».

Εἶναι ὅντως ἀπελπιστικὸν ὅταν σκεφθῇ τις ὅτι ἔλην αὐτὴν τὴν περιουσίαν τὴν ἐμπερικλείει καὶ τὴν ἐνταφίξει ὁ ἔσπερινός καὶ ὁ ἔρθρος εἰς τὸν σύγχρονον χριστιανόν, ὅστις δὲν προσέρχεται εἰς αὐτοὺς ἢ ἐξ ὀλιγωρίας καὶ βλαθυμίας ἢ ἐπὶ ὀλίγοι ἀντιλαμβάνοντα τοῦ ἔωθινου ἤξιματος τῆς ἀηδονῆς, ἢ διότι τὸν ἀπεμάκρυνεν ἡ κακότης ἐκτέλεισις καὶ ἑλλείψις ἀπόδοσις τοῦ ὕψους τῆς ἐμπνευσμένης ταύτης ποιήσεως καὶ ὑμνοδίας. Μόνη ἢ Μεγάλη Ἑβδομάς ἐναπέμεινεν ἡμῖν μάρτυς εὐκρινῆς καὶ πειστικώτατος περὶ ὅσων δικτεινόμεθα, διότι συνήθως καὶ παριστάμεθα καὶ παρακλωθόμεθα τὰς ἀκολουθίας αὐτῆς καὶ κάπως εὐπρεπέστερα καὶ κατασκευωτέρως διεξάγονται τὰ λειτουργικὰ αὐτῆς.

Ὅντως πάντες συγκινούμεθα καὶ πάντες ἀναγνωρίζομεν τότε τὴν ὑπέροχον ἔξαρσιν τῶν μελωδῶν καὶ ποιητῶν οἷα Κοσμᾶς ὁ Μελωδὸς († 750 μ. Χ.) Χρύσαφος ὁ Νέος, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς († 760 μ. Χ.) Σωφρόνιος ὁ Ἱεροσολύμων († 620 μ. Χ.) ὁ Βυζάντιος († ;) ὁ Στουδίτης (800), ὁ Θεοφάνης ὁ Πρωτόθρονος († 845), ὁ Λέων ὁ Δεσπότης καὶ Σέργιος ὁ Λογοθέτης ἢ ἔνθεος ποιήτρια Κασσιανῆ († 750), ὁ Μάρκος ὁ Ἐβρουντός († 900) καὶ ἡ λοιπὴ ἐπίδοξος χορεία τῶν ἀρχαίων ὑμνογράφων.

Εἰς τὰ τροπάρια τῶν ἀνωτέρω μελωδῶν σκελετὸς καὶ σὰρξ εἶναι ταυτόσημα, ποιήσις καὶ μέλος συνηχοῦσιν, ἀναλύνονται καὶ αἰθεροποιοῦνται ἐν τῇ αὐτῇ

ὁσμῇ τοῦ θυμιάματος πρὸς τὸν γλυκύτατον Ναζωραῖον, ἄδουσι καὶ στένουσι μετ' ἐξάρσεως ὄντως ὑπερανθρώπου τὰ πάθη τὰ σεπτά τοῦ διαιωνισθέντος τιμίου τοῦ Γολγοθᾶ μαρτυροῦν.

Καὶ ἀφ' οὗ ἡ ποιήσις ἰσοῦτον στενωῶς συνδέεται πρὸς τὸ μέλος ἀφ' οὗ ἡ ποιήσις εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἢ ψυχῇ τῆς ἱεράς μιας μούσης θὰ ἦτο παράλειψις ἂν δὲν παρασχόμεν σκιαγραφίαν σύντομον τῆς ὑποστάσεώς της.

* *

Ἄπασα ἡ ἡμετέρα ὑμνογραφία δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι μίγμα καθαρᾶς ποιήσεως καὶ πεζοῦ λόγου, ἢ μάλλον μέση τις ποιήσις καὶ ἑμμετρος πεζὸς λόγος, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν λείπει ἡ ρυθμικὴ τόνωσις, τὸ ἰσοσύλλαβον, τὸ ὁμῆτονον εἰς τὰ κῶλα, ἢ ἀκροστοιχίς καὶ κάποτε τὸ ὁμοιοκατάληκτον (rima).

Λέγομεν κάποτε τὸ ὁμοιοκατάληκτον διότι τὸ τοιοῦτον ἦτο ἄγνωστον παρ' ἀρχαίους, φαίνεται δὲ ὅτι πρῶτον χειρισθέντες τὸν ὁμοιοκατάληκτον τρόπον εἶναι οἱ Σαρακηνοὶ Ἀραβες, οἵτινες ἐδίδαξαν κατόπιν τοὺς Πέρσας καὶ Ἰσπανοὺς ἐπὶ Σαρακηνοκρατίας τῆς Ἰσπανίας, οἱ Ἰσπανοὶ τὸν μετέδωκαν εἰς τοὺς Φράγκους, οἱ Φράγκοι εἰς τοὺς Ἰταλοὺς καὶ πολὺ κατόπιν οἱ Ἰταλοὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας. Πρῶτος μιμητὴς τοῦ ὁμοιοκατάληκτου ἀναγνωρίζεται Βιτσέντος ὁ Κορνάρος, ὁ ποιητὴς τῶν στόνων τοῦ Ἑρωτοκρίτου.

Πολλοὶ διατείνονται ὅτι ἡ λέξις ῥίμα εἶναι Ἑλληνικῆς παραγωγῆς ἐκ τοῦ ρυθμῆος καὶ ὅτι αὐτὴ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ σημαίνει τραγοῦδι, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ρῆμα ῥιμάζω σημαίνει τραγοῦδι.

Ἡ μεταξὺ τῆς ἀρχαίας ποιήσεως καὶ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας διαφορὰ καθόλου (καθόσον συναντῶνται καὶ ἐξαιρέσεις) εἶναι ὅτι ἡ μὲν ἀρχαία ποιήσις ἐδασίζετο ἐπὶ τοῦ χρόνου ἐνφ' ἢ χριστιανικῇ βασιζέται ἐπὶ τοῦ τόνου.

Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ποιήσεων διαφορὰ δὲν εἶναι κατ' οὐσίαν ἀλλοίωσις τῆς βάσεως καὶ τοῦ χαρακτήρος τῆς ἀρχαίας ποιήσεως ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἀλλὰ ποιά τις ἐκ βαθμιαίας μεταπτώσεως μεταβολῆς ἑκατέρων τῶν τῆς προσωδίας προφορᾶς στοιχείων χρόνου καὶ τόνου.

Ἡ μεταβολὴ αὕτη συνέθη ἐξ ὅτου ἐκλιπόντος διὰ τῶν αἰώνων τοῦ ἀρχαίου χαρακτήρος τοῦ τε χρόνου καὶ τόνου ἐν τῇ γλώσσῃ, τὸ οὖν ἀπέμαθε πλέον νὰ διακρίνη ἀκριβῶς τὴν μακρότητα τῶν φύσει ἢ θέσει μακρῶν φωνηέντων καὶ τὴν βραχύτητα τῶν βραχέων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ὀξύτητα τῶν ὀξύτονουμένων καὶ τὴν βαρύτητα τῶν βαρυτονουμένων συλλαβῶν.

Ἐκτοτε ἤρξατο ἐν τῇ ποιήσει ἐκνικῶσα ἢ ἐπιρροὴ τοῦ τόνου ὡς ἔχοντος πάντοτε τούτου ἐν τῇ ἐκφωνήσει τῶν λέξεων τὴν φυσικὴν ιδιότητα τοῦ μακρύνει μακρόν τι τὴν ἣς ἐπιτίθεται συλλαβὴν καὶ δίδει εἰς αὐτὴν σφοδρότητα τινα (Inclus).

Τοῦτο ἀριθμητικῶς ἀποδεικνύεται καθ' ὅσον ἐν τῇ νεωτέρᾳ ποιήσει αἱ τετονωμένα μετὰ τῶν ἀτονίστων συλλαβῶν, ὡσεὶ ἦσαν μακρᾶ μετὰ βραχείων, συντιθέμεναι, κατὰ τινὰς ἰδίους συστήματος κανόνας μορφοῦσι ποι-

κίλα ρυθμικὰ σχήματα (Forme) παράγοντα τὴν αὐτὴν ἁρμονικὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τὰ διὰ τῆς χρονικῆς προσωδίας μέτρα (1) ».

Οὕτω καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἐσακίς τὸ μέτρον βασιζέται ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ καὶ πάλιν ὁ τόνος κυριαρχεῖ ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς τρεῖς κανόνας τῶν Χριστουγέννων, Θεοφανείων καὶ Πεντηκοστής τοὺς ἔχοντας καθαρὸν λαμβικὸν μέτρον ὡς π.χ. ὁ στίχος

Στειβεῖ/ θαλά/σης κύ/ματόυ/μενόυ/ σα/λόν

ἀναγινώσκειται καὶ ψάλλεται οὕτω:

Στειβεῖ θα/λάσης// κύματόυ/μενόυ σά/λον

Ἐσχμεν δ' οὕτω ἀντὶ τοῦ καθαρῶς λαμβικοῦ μέτρου στίχον μικτόν ἐκ τροχαϊκῆς διποδίας, ἣς ὁ α'. ποὺς δάκτυλος ἀντὶ τροχαίου καὶ ἀναπαιστικοῦ μονομέτρου ὑπερκατάληκτου.

Κάποτε περιέργως ἢ ἐκκλησιαστικῇ ποιήσει ἀδιαφορεῖ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀκόμη τὸν τόνον ἐξαιρετικῶς λ.χ. εἰς τὸ κατωτέρω:

Χαιρέ/ ἐμψύ/χε τρά/πεζά

Ἄρτόν/ ζωῆς/ χωρή/σασαί

κατὰ τὸ δημῶδες:

Λάμπουρ/ τὰ χό/για στὰ/ βουρά/.

ἢ κατὰ τὸ:

Σὰν τῆς Ὠρηᾶς/ τὸ κά/στρο κά/στρο δὲν/ εἶδα/...

Ἐνία τῶν ἐκκλησιαστικῶν τροπαρίων ὁμοτονοῦσι κατὰ κῶλα καὶ κόμματα πρὸς παλαιὰ ρυθμικὰ σχήματα. Ἡ σύμπτωσις αὕτη θεωρεῖται ὡς μία τῶν ἀποδείξεων τοῦ ἐμμέτρου χαρακτήρος τῆς ὑμνογραφίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτῆς καταγωγῆς ὡς καταδεικνύει Κωνσταντῖνος ὁ Πρεσβύτερος ὁ ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὸ περὶ γνησίας προφορᾶς σύγγραμμα τοῦ καὶ Κυριακὸς ὁ Φιλοξένος εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Καὶ αὕτη ἡ χρῆσις τῆς ἀκροστιχίδος παρέχει γνώρισμα ἐγγύσιν τῆς ἐμμέτρου ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως. Διὰ τῆς ἀκροστιχίδος καταγγέλλονται αἱ νοθεύσεις καὶ παρέχονται εἰδήσεις περὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελωδῶν καὶ ποιητῶν.

Ὅπως πολλοὶ ἐκ τῶν ψαλμῶν εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην κέκτηνται ὡς ἀκροστιχίδα τὸ Ἑβραϊκὸν ἀλφάβητον οὕτω καὶ ἐν τῇ Νέᾳ, ἔμια κανόνες, ἢ ἀκόμη εὐνοητότερον, καὶ αὐτοὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες οἰκοὶ τῆς Θεοτόκου χειρίζονται ὡς ἀκροστιχίδα τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀκροστιχίδων εὐφρεστάτη καὶ θαυμασία εἶναι ἡ ἀνακαλυφθεῖσα εἰς τὰ ἀποστολικά Θεοτοκία ἐκάστου ἡχοῦ ἢ ἐξῆς:

Ἰδοὺ πεπλήρωται ἡ τοῦ Ἡσαίου πρόφρησις (Hχ. α')

Ἐθαύματος καινοῦ πάντων τῶν παλαιῶν θαυμάτων (Hχ. β')

(1) Ὅρα Στιχογραφικὴν Π. Γριτσάνη σελ. 1, 2.

Ἀσπύρος ἐκ θεῖου Πνεύματος (Ἦχ. γ').
 Νεῦσον παρακλήσει ὧν ἰκετῶν παρήγομε (Ἦχ. δ').
 Ναός καὶ πύλη ὑπάρχεις . . . (Ἦχ. πλ. α').
 Ὁ ποιητὴς καὶ λυτρωτὴς μου πάραυτε (Ἦχ. πλ. β').
 Ὑπὸ τὴν σὴν Δέσποινα σκέπη (Ἦχ. πλ. γ'. ἢ βαρύς)
 Ἐξ ἧς ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης διαγράφεται σαφῶς τὸ
 ὄνομα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ τοῦ πατρὸς τῆς
 Ὀκτωήχου.

Ἄλλὰ καὶ τὸ ὁμοκατάληκτον ὡς εἴπωμεν ἤδη δὲν
 ἀπουσιάζει ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἢ ἀπο-
 λύτως ἢ ἐν μέρει καὶ ἂν μὲν εἰς τὰ τροπάρια εἶναι δύ-
 σκολος ἢ ἀνεύρεσις του ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς διατά-
 ξεως τῶν κατὰ πεζὺν λόγον, εἰς τὰ κατὰ στίχους βλι-
 νοντα τούναντιον βραδίως ἐμφαίνεται ὡς λ. χ.

Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητή/ρια,
 Ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστή/ρια.

Καὶ μακάριος ὁ δοῦλος ὁρ' εὐρήσει γρηγοροῦντα,
 Ἀνάξιος δὲ πάλιν ὁρ' εὐρήσει θάβνημοῦντα κτλ.

Ἔτερον

Μὴ τῷ ὑπῶν κατενεχθῆς
 ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῆς
 καὶ τῆς βασιλείας ἔξω κλεισθῆς.
 ἢ καὶ πάλιν.

Τάχυνον εἰς πρεσβείαν
 καὶ σπεύσον εἰς ἰκεσίαν.

ἢ ἀκόμη.

Τὸ ἄγονον ἐξεργήσας
 τοὺς πόρους ἐκαρποφόρησας κτλ. κτλ.

Συχνάκις ἢ ὁμοιοκαταληξία συμβαίνει νὰ παρου-
 αιάζηται πλουσιοπαρόχως διττῇ, εἰς τὴν τμῆσιν καὶ
 εἰς τὴν κατάληξιν ὡς λ. χ.

Χαῖρε δι' ἧς/ ἢ χαρὰ ἐκλάμψει
 Χαῖρε δι' ἧς/ ἢ ἀρὰ ἐκλείψει
 Χαῖρε βουλή/ ἀποδόχου μύστις
 Χαῖρε σιγῆ/ δεομένων πίστις
 Χαῖρε βλαστοῦ/ ἀμαράντων κλήμα
 Χαῖρε καρποῦ/ ἀκηράτων κτήμα κτλ.

Καὶ παρ' ἀρχαίους καὶ παρὰ βυζαντινοὺς τὰ κυριώ-
 τερα ἐν χρήσει μέτρα εἶναι τὸ Ἰαμβικόν, τὸ Τροχαϊκόν,
 τὸ Ἀναπαισικόν, τὸ Δακτυλικόν αἶτινα κατ' ἀντιστρο-
 φὴν ἢ κατ' ἀντιπάθειαν συντάσσουσι τὰ διάφορα Λογα-
 οειδικὰ καὶ περιδικὰ σχήματα ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ὀνομά-
 ζονται Ἀλκαϊκὰ, Σαπφικὰ, Φερεκράτεια, ἄλλα δὲ
 Γλυκωνία, Ἰππωνάκτεια, Φαλαίικια Δογμακὰ κτλ.

Ἄν ἐπεξετάθην ὀλίγον εἰς τὰ περὶ τῆς σιχουρ-
 γίας τῆς ἡμετέρας ἱεράς ὑμνωδίας ἐπεξετάθην διὰ νὰ
 παρὸς χωμένον βραχείαν καὶ συνοπτικὴν ἀνάγνωσιν, κατα-
 δεῖξωμεν δὲ τὰ σημεῖα τῆς ἐκφῆς ταύτης πρὸς τὴν
 μεγάλην γενέτειραν! Ἄλλως τε ἦτο καὶ ὑποχρέωσις
 μας, τὴν ὅποιαν ἐξωφλοῦμεν ἴσως μὲ μεγάλην ἐκπτώ-
 σιν ἀφ' οὗ ἀπαξ ὅπως διανοούμεθα ποιήσεις καὶ μέλος
 συγχωνεύονται καὶ ὀρθοτομοῦσιν ἐν ὅλον θεῖον τὴν τε

ἐξαρσιν καὶ ἐμπνευσιν, ἐν ὅλον ζείδωρον καὶ μεγαλο-
 πρεπές.

Χαίρομεν δὲ ἐντυχόντες τὸ πολύτιμον ἐγκόλπιον τῆς
 Στιχουργικῆς τοῦ ἀειμνήστου Παναγιώτου Γριτσάνη
 ἐργάτου ὀργανοῦ τῆς μουσικῆς, ἀνδρὸς πολυμαθοῦς ἔσον
 καὶ μεριέφρονος, ἐξ οὗ ἠρύσθημεν πλεῖστα τῶν
 ἀνωτέρω.

Μετὰ τὰ λεχθέντα δὲν ἐναπολείπεται πλέον παρὰ
 ἢ ἐξέτασις τῶν περὶ τὰ μέλη συμβαινόντων καὶ τῆς
 καταγωγῆς αὐτῶν.

* * *

Τρία γένη διακρίνονται τόσον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
 ἔσον καὶ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς, τὸ καθαρὸν καὶ σύντο-
 νον διάτονον τὸ χρωματικὸν καὶ τὸ ἐναρμόνιον.

Καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα γένη δηλ. τὸ σύντονον διάτο-
 νον καὶ χρωματικὸν διεσώθησαν, τὸ τρίτον ὅμως δηλ.
 τὸ ἐναρμόνιον φάνεται ὅτι ἐξέλιτεν ἀμὲν τῆ γενέσει του
 καθόσον μόνον ἀπὸ θεωρίας ἠδύνοντο νὰ συγκριθῆθῃ
 οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ.

« Ἵσθι δὲ δυσμελωδέστερατερον φιλότεχνον καὶ πολ-
 λῆς δεξιόμων συνηθείας οὐ δ' εἰς χρῆσιν βραδίως ἐρχε-
 ται ». Καὶ τοῦτο διατί; Διότι παρεντίθεται ἢ χρῆσις
 τοῦ τεταρτημορίου τοῦ τόνου, ἢ τις καὶ ἂν ἐπιτευχθῆ
 πολλάκις εἰς ἐγχορδα ὄργανα λίαν εὐκρίσητα ὅπως
 λ. χ. τὸ τετράχορδον ἀπικτεῖται: μεγάλη ἐξάσκησις
 ἔπος ἐκτελέση καὶ διακρίνη τις τοῦτο. Εἰς τὴν διὰ τῆς
 φωνῆς ἀπόδοσιν μέγιστα δυσχέρεια συναντῶνται ἢ
 καθόλου εἰπεῖν ἀδύνατος καθίσταται ὁ ὄρισμός δια-
 ταύτης τοῦ ἀκροῦς τεταρτημορίου τοῦ τόνου.

Πάντες οἱ εἰζότες ἐπίστανται ὅτι ἢ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ
 εἶναι καὶ διατελεῖ ὄργανον ἀντιχρωματικὸν ὅτι δὲ καὶ εἰς
 αὐτὸ τὸ ἔλασσον διάστημα ὅπερ ἀπαρτίζει τὸ ἡμίτονον
 δυσκολεύεται ὁσάκις μάλιστα τὸ συναντήσῃ ἐν ἀνα-
 στροφή ὅπως συμβαίνει συνηθέστατα εἰς τὴν Βαγνέ-
 ρειον μουσικῆν καὶ ἐν γένει παρὰ τοῖς νεωτέροις συγ-
 χρονοῖς συγγραφεῦσι. Καὶ αὐτὸς ὁ δεξιώτατος ἀειδὴς
 ὄσον καὶ ἐξηγητήμενος ἀ ἦνα ὅταν λ. χ. συναντήσῃ
 διάστημα ἠξυμένῃ: πέμπτης ἐν ἀναστροφή εἰς διά-
 στημα ἠλατωμένης τετάρτης θὰ ἐστὶν ἀρκετὰ μέχρις
 ὅτου τὸ καθέξῃ τελείως.

Τὶς ὅμως θὰ ἠδύνοντο νὰ κυχηθῆ ἔτι δι' ἄλλατος
 ἀ νολο δύναται νὰ ὀρίσῃ φωνητικῶς τὸ διάστημα
 τῆς ἐλαχίστης ἔκτης; Νὴ τὸν Δία! . . . ὁ τριτοῦτος δὲν
 ἐγεννήθη ἀκόμη

Τὸ ἐναρμόνιον γένος τὸ καθορίζον τετάρτην τόνου
 ἐκλείφθη ἀπὸ τῆς ἐπιχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους 320 π.Χ.
 ἢ παρ' αὐτοῦ ἔλως διόλου ἐπὶ Πλουτάρχου ὅστις λέγει
 μετὰ τίνος πικρίας: « Οἱ δὲ νῦν τὸ μὲν κάλλιστον τῶν
 γενῶν ὅπερ μάλιστα δὲ σεμνότῃτα ἐσπουδάξεται, παν-
 τελῶς παρητήσαν: ὥστε μὴ τὴν τυχοῦσαν ἀντίληψιν
 τῶν ἐνορμονίων διαστημάτων τοῖς πολλοῖς ὑπάρχειν ».

Παρήτησαν δὲ τοῦτο ὡς εἶδομεν διότι ἦτο ἀπροσπέ-
 λαστον καὶ διότι εἰς τὴν ἀρμονίαν ἢ συμφωνίαν προ-
 κάλει πραγματικὸν κυκεθὸνα κακοφωνίας καὶ συγ-
 χύσεως.

Ὅπως καταστῶμεν μᾶλλον ἰσχυροί, ἀνέκαθεν ὁ τόπος
 ὁ ἀποτελῶν τὸ μείζον διάστημα διαιρεῖται εἰς 12 ἴσα

μέρη, ἐπομένως τὸ ἡμίτονον τὸ καθορίζον τὸ ἔλασσον
 διάστημα θὰ ἀποεληται ἀπὸ 6 μέρη, καὶ τὸ τεταρ-
 τημόριον ὅπερ διαγράφει τὸ ἐλάχιστον διάστημα θὰ
 ἀποτελεῖται ἀπὸ 3... συνεχῶς καὶ κατ' ἀκολουθίαν
 τὰ τρία γένη ἔχουσιν ὡς ἐξῆς

	Ἡμίτ. 6—	Τόν. 12—	Τόν. 12	Τετάρτη κα- θαρά α'. εἴ- δους.
Σύντονον διάτονον ἦτοι	Τόν. 12	Τόν. 12	Ἡμίτ. 6	Τετάρτη κα- θαρά β'. εἴ- δους.
Σκληρῶν διανοητικῆ κλίμαξ	Τόν. 12	Ἡμίτ. 6	Τόν. 12	Τετάρτη κα- θαρά γ'. εἴ- δους.
Τὸ τονιαῖον χρωματικόν	Ἡμίτ. 6—	Τριημ. 18	Ἡμίτ. 6	Τετάρτη δ'. εἴδους καὶ μόνον αὐτῆ καθόσον αἱ δύο ἄλλαι δὲν σώζον- ται.
καὶ τέλος τὸ Ἐναρμό- νιον.	Τεταρτ 3	Τεταρτ 3	Λιτ 24	ἀπωλεσθέν.

Ἐκτὸς τῶν διαίρέσεων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι
 ὑποδιαίρεσεις ὡς (5. 9. 15. 21) ἀλλ' ἔλως ἀφηρημέ-
 νων ὑπὸ ἐποψιν ἐκτελέσεως. Ἐκ τῆς τῆς αὐτῆς κατα-
 τάξεως καὶ ἀνασκοπῆς γίνονται σαφέστερα τὰ κάτωθι
 τοῦ Πλουτάρχου.

« Παρητήσαντο διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ληφθῆναι διὰ
 συμφωνίας τὸ μέγεθος (τούτέστι τὸ διάστημα 3) κα-
 θάπερ τὸ τε ἡμίτονον καὶ τόνον... Καὶ καθόλου πάνθ'
 ὅσα φαίνεται περιττὰ τῶν διαστημάτων ὡς λ. χ. τὰ
 (5. 9. 15. 21.) ἀποδοκιμάζονται ὡς ἀχρηστά παρ'
 ἔσον οὐδὲν αὐτῶν διὰ συμφωνίας λαβεῖν ἔστιν. Οἷς ἀκο-
 λουθεῖν ἀνάγκη καὶ τὸ μηδεμίαν τῶν τετραχορδικῶν
 διαίρέσεων χρῆσιν εἶναι, πλὴν μόνην ταύτην, δι' ἧς
 πᾶσιν ἀρίτοις χρῆσθαι διαστήμασιν συμβέβηκεν αὕτη
 δ' ἂν εἴη ἢ τε τοῦ συντόνου διατόνου (6 — 12 — 12)
 καὶ ἢ τοῦ τονιαίου χρώματος (6 — 12 — 6).

Πέσον λοιπὸν δίκαιον ἔχει καὶ ὁ πολὺς Ducoudray
 λέγων. « Si l'on adoptait franchement la divi-
 sion européenne de l'octave en tons et demi-
 tons, cela simplifierait beaucoup la réforme
 et permettrait d'appliquer très facilement la
 polyphonie à tous les modes de la musique
 grecque. Au contraire il est à craindre qu'en
 conservant dans ses gammes des intervalles
 plus petits que le demi-ton elle perpetue
 une cause funeste à son avenir. Ne serait-il
 pas préférable pour elle de renoncer à une
 richesse si dangereuse? »

Καὶ ταῦτα διατείνεται εἰς εὐκρινῆς καὶ ἐμβριθῆς θαυ-
 μαστῆς τῆς μουσικῆς μας. ὅστις σὺν τοῖς ἄλλοις λέγει
 « Nous considérons l'Orient comme une mine
 musicale inépuisable . . . » καὶ ἀλλαγῶ ἀκόμη.
 « Pussions-nous avoir réussi à démontrer
 ce qu'il y a de fécond dans l'application de

la polyphonie aux gammes orientales! La
 musique de l'Orient immobilisée jusqu'ici
 par l'emploi exclusif de la mélodie s'élance-
 rait alors dans la carrière nouvelle que la
 polyphonie lui ouvre. La musique occidentale
 polyphonique confinée dans l'emploi exclu-
 sif de deux modes le majeur et le mineur
 pourrait sortir enfin de sa longue réclusion.
 Le fruit de cet élargissement serait de four-
 nir aux musiciens occidentaux des ressources
 d'expression toutes nouvelles et des couleurs
 qui ne se sont pas encore rencontrées sur
 la palette musicale ».

Προφητεία ἦτις ἐν μέρει ἤρχισε νὰ πραγματοποιηθῆται
 εἰς τὴν χειραφετηθεῖσαν νεωτέραν μουσικὴν Ρωσικὴν
 σχολὴν παρὰ τοῦ Roubinstein Glinka Tschai-
 kowsky Dragomirsky Rimsky Korsakof κτλ.

Ὅστε ἂς μὴ χαλοῦμεν τὰ σκότια μας ἐπιμένοντες
 εἰς τὸ ἐναρμόνιον αὐτὸ γένος, ἂς παύσωμεν τὰς πολυ-
 ασχόλους συζητήσεις καὶ ἐφευρέσεις ὀργάνων εἰδικῶν
 ἐπιμελῶς ὑλαττομένων μαζῶν μὲ τὰ ἄλλα ἀρχαῖα τοῦ
 Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου καὶ ἂς χρησιμοποιή-
 σωμεν πολύτιμον χρόνον ἐφ' ᾧ δεῖ καὶ ἐξεῖτι γενέσθαι.

Ἄς χειρισθῶμεν τὴν τόνον καὶ ἡμίτονον ἢ λείμμα
 ὅπως καὶ ἄλλως ὠνέμαζον καὶ ἂς ἀφῆσωμεν πρὸς τὸ
 παρὸν στὰ χαρτιὰ τὸ τεταρτημόριον καὶ ἐλάχιστον διὰ
 τὰς καθαρῶς σχολαστικὰς συζητήσεις.

Ἐκεῖ ὅμως ἐνθα ἢ συγγένεια πρώτου αἵματος ἀνα-
 φαίνεται εἶναι εἰς τὰ δύο πρῶτα γένη δηλ. εἰς τὸ Σύν-
 τονον διάτονον ἦτοι σκληρῶν διανοητικῆ κλίμακα.
 « Ὅτι διὰ τῶν τόνων τὸ πλεῖστον διαδέχεται, ἢ ἔτι σεμνὸν
 καὶ εὐτογον ἦθος ἐπιφαίνεται » καὶ εἰς τὸ χρωματικὸν
 γένος, « διὰ τὸ παρατετράφθαι καὶ ἐξηλλάχθαι τοῦ
 πρῶθεν (δηλ. τοῦ διατόνου) γοερώτερον καὶ παθητι-
 κώτερον ἦθος ἐμφαίνεται ».

Σημειωτέον ὅτι ἢ μαλακῆ διάτονος κλίμαξ οἷα εἶναι
 χρῆσιμος σήμερον δὲν ἦτο γνωστὴ παρ' ἀρχαίους.

Ὁ σύντονος διατονικός τρόπος ὅστις κυριαρχεῖ
 σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἑλλης βυζαντινῆς μελοποιίας ἀπαρτίζε-
 ται ἀπὸ διαφόρων κλίμακας. Αἱ ἀρχαῖαι αὗται κλί-
 μακες ἐδηλοῦντο ἐκ τῆς φύσεως τῶν τετραχορδῶν ἀνα-
 λόγως τῆς θέσεως, ἢν κατεῖχεν εἰς πᾶν διάστημα
 τετάρτης καθαρῶς τὸ ἡμίτονον.

Καὶ ἂν μὲν ὡς ἀνωτέρω ὑπεδείξαμεν τὸ ἡμίτονον
 τοποθετεῖται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τετραχορδου ἀποδίδει
 τὴν καθαρὰν τετάρτην α'. εἴδους δηλ. 6 — 12. 12.
 ἡμίτ. τόνος τόνος, ἂν τὸ ἡμίτονον τοποθετηθῆ εἰς τὸ
 τέλος καθορίζει τὴν καθαρὰν τετάρτην β'. εἴδους ἦτοι
 12. 12. 6. τόν. τόν. ἡμίτ. καὶ τέλος ἂν τὸ ἡμίτονον
 σφηνωθῆ εἰς τὸ μέσον τὸ συντάσσεται ἢ καθαρὰ τε-
 τάρτη γ'. εἴδους ὡς π.χ. 12. 6. 12 ἦτοι τόνος, ἡμίτ-
 ον, τόνος.

Ἐκάστη κλίμαξ συγκεκριμένη ἐκ δύο τετραχορδῶν
 δηλ. ἀπὸ δύο τετάρτας καθαρῶς παρέχει κενὸν τῆ
 τονιαῖον διάστημα, ὅπερ συνδέει τὰ δύο τετράχορδα
 πρὸς ἀλλήλα.

Τὸ τονιαῖον ἔμως τοῦτο διάστημα προσέρχεται ἐπί-

κουρον άλλοτε μὲν εἰς τὸ βαθύτερον τετράχορδον άλλοτε εἰς τὸ ἔξυτερον καὶ ἐπομένως αἱ κλίμακες βαίνουσιν ἢ κατὰ Πέμπτην καὶ Τετάρτην ἢ κατὰ Τετάρτην καὶ Πέμπτην. Καὶ ὅσαι μὲν ἀρχίζουσιν κατὰ Πέμπτην δύναται τις νὰ εἴπη ὅτι ἀρχίζουσιν ἐκ τῆς τονικῆς (tonica), ὅσαι δὲ κατὰ Τετάρτην ἀπὸ τῆς δεσποζούσης (Dominante).

Διτῶς χρησιμοποιοῦνται τὸ μεσάζον τοῦτο τονιαῖον διάστημα καὶ διαφοροτρόπως ἀναστρεφόμενα τὰ τετράχορδα ταῦτα καθορίζουσι τὰς δώδεκα ἀρχαίας κλίμακας ἐχοῦσας ὡς βάζιν τοὺς 7 ἀπὸ τοῦ Do εὐρωπαϊστὶ ἢ ἀπὸ τοῦ Nη παρὰ Βυζαντινοῖς διαδοχικούς φθόγγους ἴσῃ τοὺς Do, re, mi, fa, sol, la, si, ἢ τοὺς Nη, πα, βου, γα, δη, και, ζω, μὲ δύο ὑποδιαίρεσεις, τὴν ἀριθμητικὴν λεγομένην διαίρεσιν ὅταν ἡ κλίμαξ διαθέτῃ τὸ μέσον τονιαῖον τετράχορδον, καὶ ἀρμονικὴν καλουμένην διαίρεσιν ὅταν ἡ κλίμαξ τὸ αὐτὸ μεσάζον τονιαῖον διάστημα τὸ διαθέτῃ εἰς τὸ κατώτερον τετράχορδον.

Ἄλλὰ δικαίως θὰ μᾶς παρετήρηι τις ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν τότε δεκατέσσαρας κλίμακας ἀφοῦ ἐκάστη κλίμαξ ἀντιπροσωπεύει ἓνα τῶν ἑπτὰ φθόγγων τῆς μεγάλης μουσικῆς κλίμακας καὶ κατὰ συνέπειαν ἑπτὰ καὶ αὐτὰ ὅσαι μὲ δύο ὑποδιαίρεσεις δίδουσιν τὸ ἐξῆς ἀθροισμα $7 \times 2 = 14$. Οὕτω θὰ εἶχον ἂν δὲν ἀπετέλουν δύο κλίμακας ἐξαίρεσιν ἢ τοῦ fa : (γα) καὶ si (ζω), αἵτινες παρουσιάζονται μοναί ἢ στείραι μόνον μὲ τὴν μίαν διαίρεσιν ἕνεκα ἀρμονικῶν λόγων, οἵτινες θὰ ἀπέβαινον ὅπως ἀκατάληπτοι ἀπὸ τῶν σπηλῶν τούτων ἀνευ τῶν ἀναγκαίων παραδειγμάτων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶδεν συνδυασμῶν προκύπτουσιν οἱ διάφοροι δώδεκα τρόποι ἐξ ὧν οἱ μᾶλλον ἔν χρήσει εἰσὶν ὁ Δωρεῖος (ἀριθμητικῆς ὑποδιαίρεσεως), ὁ Δωρεῖος, (ἀρμονικῆς ὑποδιαίρεσεως), ὁ Ὑποδωρεῖος, ὁ Φρύγιος, ὁ Ὑποφρύγιος, ὁ Λυδῖος, ὁ Ὑπολύδῖος, ὁ Μιξολυδῖος καὶ ὁ Λοκρικὸς τοῦ Οὐτεσφαλίου λίαν σπανίως ἀπαντώμενος.

Εἰς τοὺς ἑπτὰ ἀνωθεν τρόπους βασιζέται τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ὀκτωήχου τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ συνταχθείσης, ἧς κατ' ἀρχὰς παρέλαβον καὶ αὐτοὶ οἱ Δυτικοὶ τοὺς τέσσαρας πρώτους ἀυθεντικούς ἤχους ἐπὶ Ἀμβροσίου τῶν Μεδιολάνων, κατόπιν δὲ καὶ τοὺς ὑπολειπομένους πλαγίους εἰς τὸ Plain-Chant καὶ Chant Grégorien ἐφ' οὗ ἐκφράζεται καὶ πάλιν χαρακτηριστικώτατα ὁ Bourgault Ducordray.

On retrouve en Occident l'application de ces gammes dans les mélodies du plain Chant; mais ces dernières privées aujourd'hui de leur rythme et de leur caractère primitif ressemblent à des momies si on les compare aux mélodies vivantes de l'orient.

Πῶς ὁ Χος σύγχρονος Πάπας ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρει τὴν ἀρχαίαν ταύτην ᾠδὴν ἐν ἔλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπεῖα διαθέτων τὸν πολυαριθμώτατον χορὸν τῆς Capella Sistina ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μοναχικοῦ Ἀββᾶ Perosi ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἀντεπεκρίθη

εἰς τὰς προσδοκίας αὐτοῦ ἢ τῶν ἄλλων ζητούντων νὰ ἐξεβελίσωσι τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων καὶ ἐξέδωκον μουσικῶν ὡς τοὺς Βετχέδεν, Χάυδν, Χένδελ, Βάχ, Μένδελσον, Πιργολέζι, Παλεστρίνον, Ροσσίνην κτλ. κτλ.

Οἱ ἀρχαῖοι λοιπὸν ὡς εἶπομεν τρόποι εἰσήλασαν εἰς τοὺς ἤχους καὶ οὕτω ὁ μὲν α'. ἤχος χαρακτηρίζεται διὰ τῆς Ὀγδῆς ὑποωρείου, ὁ δ'. ἔστις κέκτηται βάζιν τὸν Sol μὲ τὴν προσωνομίαν ἢ ἀνάκρουσιν « Ἀγία » διὰ τῆς Ὀγδῆς ὑποφρυγίου.

Ἡ Ὀγδῆ πάλιν ὑπολύδῖος ἔχουσα ὡς βάζιν τὸν Fa μὲ τὸν τέταρτον φθόγγον ἐν φθορᾷ δηλ. μὲ τὸν Si ὕψῃ εἰσέρχεται εἰς τὸν γ'. ἤχον καὶ εἰς τὸν πλαγ. τοῦ γ'. ἴσῃ τὸν βαρύν. ἢ Ὀγδῆ Δωρικῆ ἐπίσης χαρακτηρίζεται τὸν δ'. μὲ τὴν προσωνομίαν ἢ ἀνάκρουσιν « λέγετος » ἴσῃ δὲν φαίνεται νὰ ἴσῃ παλαιὰ ἀλλὰ πολὺ μεταγενεστέρα τῆς τοῦ « Ἀγία ».

Ἐπιτεταί ἡ Φρυγία ὀγδῆ ἴσῃς ἐμφανίει μέγαν ἀριθμὸν μελωδῶν τοῦ πλαγ. α'. ἢ εἰς τὸν τέταρτον ἔχοντα τὸν Re βάζιν, ἢ Λυδία ὀγδῆ εἰς τὸν πλαγ. δ'. καὶ τέλος ἡ Μιξολυδία ὀγδῆ εἰς τὸν πλαγ. γ'. μὲ βάζιν τὸν Si ἐξ οὗ καὶ ἤχος βαρὺς ἀπεκλήθη (modo-grave).

Μόνον ὁ β'. καὶ πλαγ. β'. ἤχοι μὲνδον ἀνεπηρέαστοι διότι ὁ μὲν πρῶτος ἀνήκει εἰς τὸ χρωματικὸν γένος, ὁ δὲ δευτερός εἰς τὸ χρωματικὸν χρώμενος τῆς χρωματικῆς καθαρᾶς τετάρτης β'. εἶδους (6-18-6) εἰς ὃ γένος αἱ πλεῖσται τῶν ἀνατολικῶν μελωδῶν ἐφαρμίζονται.

Ὁ ὄρισμος « πλάγιος » ἐχρησιμοποιήθη πολὺ κατόπιν ἀπὸ τῶν χρόνων Ἀμβροσίου τοῦ Μεδιολάνων ἀντικαταστήσας ἐν μέρει τὴν λέξιν ὑπό... ὡς ἐμφανίζεται καὶ ἐκ τῶν μουσικῶν χειρογράφων τοῦ Πονεπιστημίου.

Πιστεύω ὅτι ἐπαρκῶς ἀποδεικνύομεν τὴν ἐξ ἀλλήλων ἀπόδοσιν μεταξὺ ἀρχαίας βυζαντινῆς μελωδίας προσθέντες ἀκόμη τὰς ἐξῆς εἰδήσεις, ὅτι ὅταν ὁ μουσικὸς ρυθμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸν ποιητικὸν τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης συμφωνίας παραγόμενα μέλη ὀνομάζονται Εὐ ρ υ θ μ α. Ὅσακις δὲ πάλιν ὁ ρυθμὸς δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸ μέτρον ἀλλὰ τὸ ὑποβάλλει εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ τότε συμβαίνει ὡς λέγει καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς « Ἡ δὲ ρυθμικὴ καὶ μουσικὴ μεταβάλλουσιν αὐτὰς (τὰς μακρὰς καὶ βραχεῖας) μειοῦσαι καὶ αὐξοῦσαι ὥστε πολλάκις εἰς τὰναντία μεταχωρεῖν » καὶ οὕτω ἐκ τῆς τοιαύτης παραλλαγῆς παράγονται τὰ Ἐ μ μ ε λ ἠ λεγόμενα μέλη.

Ἄλλως τε καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις ὁ χρόνος ἐμεγεθύθη ἀναλόγως τῶν ἀξιῶσεων τῆς μελοποιίας.

* *

Τέλος εἰς τίνων ὅσα δὲν ἴσῃ μεγαλαπρεπῶς ὁ ὕμνος « Τῇ ὑπερμάχῃ στρατηγῇ; ! » ἢ τὸ « Ἡ Παρθένος σήμερον; ! » ἢ τὸ « Τὸν νομφῶνά σου βλέπω; ! » ἢ τὸ « Ἀνάστα ὁ Θεός; ! »

Τίνα δὲν θὰ συνεκίχη ἢ λαμπρὰ θέσις ἐν τῷ δοξαστικῷ τῆς Κασσιανῆς « Τίς; καὶ τίς ἐξίχνιασε; ! ἢ κρότον τοῖς ὠσὶν ἠχηθεῖσα; ... ». Τίνα δὲν θὰ κατακλήσῃ τὸ ἀφηγηματικὸν « Ἐρχόμενος ὁ Κύριος πρὸς

τὸ ἐκούσιον πάθος; ! » ἢ ἡ θέσις « Πῶς τῶν ρημάτων μου ἀμνημονεῖτε; » εἰς τὸ « Κύριε ἐρχόμενος πρὸς τὸ πάθος; » Τίς ὕμνος εἰλικριναστέρα τῆς τοῦ « Βουλευτήριον Σωτήρ; » ἢ τῆς τοῦ « Ὁ Ἰουδᾶς τῇ γνώμῃ φυλαργυρεῖ; » ἢ τῆς τοῦ « Πόρνη προσήλθέ σοι ».

Ἐκεῖνα τὰ ἀθάνατα εὐλογητάρια τοῦ πλαγ. α'. τὰ ψαλλόμενα πρὸ τοῦ Ἐπιταφίου; ἢ τοὺς εἰρημούς « Κύματι θαλάσσης », καὶ τῶσδε ἄλλου; μελωδικοῦ; ἀδάμαντας, οἵτινες παρ' ἑλθὴν πλημμυλῆ καὶ ἀφρόντιδα ἀπόδοσιν διαχέουσι τὴν ἀκτινοβόλον λάμπην των.

Ἄς καθαρσιθῶσιν ἀπὸ τῆς κόνεως τῶν αἰώνων, ἃς μετατοπισθῶσιν εἰς λάρυγγας κατακλιηλοτέρους καὶ ἃς ἀποδοθῶσιν μετὰ τοῦ ἀναλόγου πάθους τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ μέλους αὐτῶν καὶ τότε θὰ ἴδωμεν ὅποιον μυστικὸν βίγος θὰ προκαλέσωσιν εἰς τὰ μύχια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ καρδίας.

Ἴδου ποῦ ἐγχείται ἡ ἀληθινὴ παράδοσις, ἡ καλὴ συγκομιδῆ, ἴσῃς δὲν νὰ μᾶς διαφωτίσῃ καὶ ὁδηγήσῃ, δέον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κανὼν διὰ τὸ μέλλον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσῆς ἀφοῦ ἀποσκορακίσωμεν τὰ ἔθνη καὶ τὰ βάρβαρα. Ἴδου τὸ ἔργον τῶν πραγματικῶν ἀναμορφωτῶν περὶ ὧν λόγος γενήσεται εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον.

Ἐπιβάλλεται ἡ καινοτομία ἀλλ' ὅχι ἡ καταστροφὴ μᾶς ὀλοκλήρου προγονικῆς παρκαταθήκης. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ νόμνη, ἣν ἐγαλοῦχησαν καὶ παρέδωκαν ἡμῖν οἱ αἰῶνες ἵσταται ἐνώπιόν μας ἀναμένουσα τὸν πέπλον τὸν εὐπρεπῆ ὅπως ἐμφανίζομένη ὁμιλήσῃ καὶ μέλψῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς πρώτης αὐτῆς ἀγάπης καὶ λατρείας.

(ἔπεται τὸ τέλος).

Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

Γ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἡ ΝΑΥΣΙΚΑ οἰκτερούσα τὸν Ὀδυσσεᾶ ζητεῖ νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν ἐπὶ ταῖς συμφορὰς αὐτοῦ, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ εἶτι θὰ τύχῃ εὖμενους περιτάλφως καὶ προστασίας πρὸς τὸν πατῆρα τῆς καὶ συμπολιτῶν αὐτῆς. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀνακαλεῖ ἐκ τῆς φυγῆς τὰς ἀμφιπόλους καὶ διατάττει αὐτὰς νὰ ἀναλάβωσι τὴν περιποίησιν τοῦ ξένου λούουσαι αὐτὸν εἰς

ὑπὸ τὸν ποταμὸν μέρος καὶ τροφὰς δαψίλεις προσφέρουσαι. Μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν ἐκπλαγεῖσα ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς θέας τοῦ ξένου ἢ περικαλλῆς κόρη τοῦ βασιλέως τῶν Φαιάκων δὲν δυσωπεῖται οὐδὲ σεμνοτυφεῖ ἀλλὰ μετ' ἀπερίττου γλώσσης εὐχεται εἰς αὐτὴν τοιοῦτον σύζυγον. Διὸ εὐχαρίστως παρέχει αὐτῇ τὰς δεούσας δηγίας ἕπως τύχῃ τῆς ἀπαιτουμένης συνδρομῆς τῶν γονέων αὐτῆς πρὸς ἐπάνοδοσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ.

Ὁ Ὀδυσσεὺς λοιπὸν ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴν τῆς Ναυσικᾶς ἀφικνεῖται εἰς τὴν πόλιν τῶν Φαιάκων καὶ συναντήσας τὴν Ἀθηναίαν εἰς παιδείαν ὑδροφόρον μεταμερρωμένην διαπυθάνεται περὶ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ἀλκίνοου. Αὕτη ἀναλαμβάνει μὲν νὰ δεῖξῃ τὸ γενητὸν πρὸς τὸν πατρῷον τῆς οἴκου βασιλικὸν μέγαρον, συνιστᾷ ὁμως προσοχὴν, ἐξεμυθίαν καὶ ἐφεκτικότητα ἵνα μὴ ἐννοηθῇ ὅτι εἶναι ξένος.

Γιατὶ ἐδῶ πολὺ πολὺ τοὺς ξένους δὲν χωνεύουσιν καὶ ἂν ἔλθῃ καὶ ἀπ' ἀλλοῦ κανεὶς δὲν τὸν περι- [ποιοῦνται;]

Ὁ ἦρωσ λοιπὸν γθάνει ἀβλαβῆς μέχρι τῶν ἀνακτόρων καὶ ἀπαράτητος κατορθοῖ νὰ εἰσχωρήσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀθηναῖς εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν βασιλικῶν δώμων καὶ ἐκεῖ προσπίπτων εἰς τὰ γόνατα τῆς Ἀρήτης, συζύγου τοῦ Ἀλκίνοου, αἰτεῖται τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνδοσιν του. Ἐν τῷ μέσῳ βαθυτάτης σιγῆς καὶ ἐκπλήξεως ἴσῃς κρατεῖ τοὺς παρκαθημένους ἐπὶ τῇ αἴφνιδι τοῦ ξένου παρουσίᾳ, ὁ γέρον Ἐχένης ὁ σύμβουλος τοῦ Ἀλκίνοου διαλύει τὴν σιγὴν τῶν Φαιάκων καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν βασιλέα εἰσηγείται γνώμην ἵνα ὁ Ὀδυσσεὺς τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν καὶ ἀρχεται ὡδε:

Δὲν δίδει πλὰ αὐτὸ τιμῆ, Ἀλκίνοε, δὲν πρόπει γονατιστὸς νὰ βοῖσκειται ὁ ξένος μέθ' ἐπὶ στᾶκτι. Δὲς ὅλοι περιμένοντε τὰ λόγια σου καὶ στέκοντο. Ἐμπρὸς λοιπὸν εἶναι καιρὸς τὸν ξένον νὰ σπκόσῃ καὶ ἐπὶ τὴν ἀστυχοκάρφωτη νὰ βάλλῃ πολυθρόνα. Διάταξε τοὺς κήρυκας κραδί νὰ ἐτοιμάσουσιν καὶ γὰρ τοῦ Δία τὴν τιμὴν τοῦ ἀστροπελεκροῖχτη ποῦ βοηθᾷ τοὺς πρόσφυγας καὶ ἀρχοντοκατωμένους.

Ἀρχεται λοιπὸν ἡ φιλοξενία. Ὁ Ἀλκίνοος τοποθετεῖ τὸν Ὀδυσσεᾶ ἐκεῖ ἐνθα ὁ πρωτότοκος καὶ δημοφιλῆς αὐτοῦ υἱὸς ἐκάθητο, ὁ Πολυδάμας. Θεραπεινὸς παρέστη φέρουσα ὕδωρ ὅπως νιφθῇ ὁ ξένος καὶ ἡ οἰκονόμος σπεύδει νὰ παραθέσῃ πολυτελῆ τράπεζαν. Ἐνθ' ἐδὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐδέλπει, ὁ Ἀλκίνοος παραγγέλλει τοὺς προκρίτους ἵνα τὴν ἐπομένην συνελθόντες εἰς τὰ μέγαρα αὐτοῦ παραστῶσι εἰς τὴν ἐπίσημον τοῦ ξένου φιλοξενίαν καὶ συσκεθῶσι μετὰ ταῦτα περὶ τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἀποστολῆς αὐτοῦ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μεταδὰς ὁ Ἀλκίνοος εἰς-τῆς ἀγορᾶν ἐκέλευσε νὰ ἐξοπλισθῇ πρωτόπλους ναῦς καὶ νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς αὐτὴν πέντηκοντα ἐκλεκτοὶ γαῦται, οἱ δὲ εὐγενεῖς καὶ πρόκριτοι νὰ συνέλθωσιν εἰς τὰ μέγαρα ὅπως συμμετάσχωσι τοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ ξένου δεδομένου γεύματος. Καλεῖται δὲ νὰ τέρψῃ τοὺς συνδαιτυμόνας διὰ τῆς λιγυρᾶς μελωδικῆς αὐτοῦ φωνῆς ὁ αἰδοὺς Δημόδοκος.

Ἀρχεται λοιπὸν τὸ γεῦμα καὶ ὁ αἰδοὺς ἐξέλεξε νὰ φάλλῃ τὸ νεῖκος τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Ὀδυσσεῦς. Πόσον

ἐπιτηδεύει εἶναι ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου νὰ εἰσάγη νέας εἰκόνας, νὰ ἐμφανίξη νέας σκηνὴς καὶ νὰ καθιστᾷ ποικίλην τὴν αὐτὴν προσωπικότητα. Μεταβάλλει δὲ τὰ πράγματα τοιοῦτοτρόπως ὥστε ἡ ψυχικὴ αὐτοῦ παρατηρητικότης νὰ θεωρηθῆται ἀνυπέρβλητος καὶ ἡ ἠθοποιὸς αὐτῆς δύναμις εἰς ἄκρον εὐστοχος καὶ ἀποτελεσματικὴ. Τῆς εὐπαθεῦς δὲ καρδίας του τὸν θησαυρὸν ἐκκενεῖ ἕλον ἐν τῇ ἀπεικονίσει τῶν ἠρώων καὶ παρίστησιν αὐτοὺς θαλερὰ χέοντας δάκρυα. Τοῦτο ἀναγνωρίζεται σήμερον ὡς ἀδυναμία φυσιολογικὴ, ἡ δὲ ἀπάθεια χαρακτηρίζεται ὡς ἀνδρεία.

Ἄλλὰ μὲ ἀσυμπαθεῖ ἀναληγῆσαν, μὲ καρδίας ἀπονοῦ ἀσπλαγχτὴν καὶ μὲ ἀδυσώπητον ἠθεῶς ψυχῆς δὲν περικοσμεῖ τοὺς ἠρώας αὐτοῦ ὁ Ὀμηρὸς. Διὰ τοῦτο ὁ Ὀδυσσεὺς ἀναπολήσας τὸ παρελθὸν ἐκ τοῦ ἄσματος τοῦ Δημοδόκου, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα αὐτοῦ καὶ ἀπέφυγε μὲν ἐπιδεξίως τῶν παρακαθημένων τὰ βλέμματα ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ Ἀλκίνοῦ, ὅστις ἰδὼν τοῦτο διέταξε τὴν διακοπὴν τοῦ ἄσματος καὶ τὴν ἐνταῖον γυμναστικῶν ἀγώνων. Καὶ τότε ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγώνων παρουσιάζεται κατὰ ἄλλῃλος εὐκαιρία ἵνα δευχθῇ ἡ σωματικὴ τοῦ Ὀδυσσεὺς ῥάμη. Εὐρύαλός τις ἰδὼν τὸν Ὀδυσσεῖα σύννουν καὶ ὑπὸ βρυθμίας κατελημμένον μέμφεται διὰ τινος ἀπεστροφῆς δι' ἧς πλητεῖαι καιρῶς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἠρώος.

Ξένη δὲν μοιάζει μ' ἄνθρωπον ποῦ ἀντροκαλίεις ἀλλὰ μ' ἄρχιπραγματευτὴν ποῦ σὺχνοπέρνει ναῦτες καὶ μέσ' οὐ πολυκάταρτο καράδι ταξιδεύει, καὶ ἔχει τὸ νοῦ στὸ φῶς τῶν πρῶτων καὶ συλλογιέται τὲς κλεψίεις δὲν μοιάζεις πολυεμαόχου.

Ὁ λόγος οὗτος ὡς ἦτο ἐπόμενον ἐξήγειρε τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ὀδυσσεὺς, ὅστις μετὰ συντητὴν ἀπάντησιν λαμβάνει τὸν δίσκον καὶ ῥίψας αὐτὸν ὑπερβαίνει πάντας τοὺς δισκολοῦς. Τότε πλήρης ἀρρενωποῦ μένους προκαλεῖται τοὺς νέους καὶ πάντα ἄλλον νὰ συναγωνισθῇ πρὸς αὐτὸν πλὴν τοῦ Λαοδάμαντος, οὗ ἐκ περικοσμημένης ἀβροφροσύνης ποιεῖται ἐξαιρέσιν λέγων:

Εἶν' ἀπερίσκηπτος αὐτὸς καὶ ἄνθρωπος τιποτέ-
 ποῦ μὲ ἀντροκαλέσματα θέλει νὰ παραδαγαίνῃ
 μὲ κείνον ποῦ τὸν φίλεψε ἄλλοῦ δὲ ξένου τόπο,
 ἐκείνος τὸ συμφῆρον τοῦ καθόλου δὲν γνωρίζει.

Ἐκ τῆς εἰς τοὺς ἀγῶνας ἀναμύξιος τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐκ τῆς ἀγερώχου αὐτοῦ προκλήσεως κατεδείχθη ὅτι εἶναι ἄνηρ γενναῖος καὶ πολεμικός. Διὸ ὁ Ἀλκίνοος εἰδὼν τέμμα εἰς τοὺς ἀγῶνας προσκαλεῖ τοὺς Φαίακας νὰ ἐπιδείξωσιν τὴν ὄρητικὴν αὐτῶν ἰκανότητα, ἵνα ὁ ξένος ἐπανελθὼν οὐκαθε ἔμολογῆσεν πόσον ὑπερεῖχον οἱ Φαίακες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Στὴ θάλασσα καὶ στὸ χορὸ, στὰ πόδια, στὸ τραγοῦδι.

Καὶ ἵνα συμπληρωθῇ ἡ φιλοξενία ὁ Ἀλκίνοος μετὰ τὸν χορὸν, ἐν ἐκθειάζει ὁ Ὀδυσσεὺς πρὸς ὑπέμετρον χαρὰν τοῦ βασιλέως, προτείνει ὅπως δώδεκα εὐγενεῖς προσφέρει καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν ἰδίων δῶρα καὶ χρήματα εἰς τὸν ξένον. Μετὰ τὴν προσφορὰν ταύτην καθ' ἣν

ἠμύληθησαν πρὸς ἀλλήλους ἀπὸ τοῦ Ἀλκίνοῦ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐρύαλου, τίς νὰ τιμήσῃ μάλλον διὰ φιλικοῦ δώρου τὸν Ὀδυσσεῖα, ἔπειτα τὸ λουτρὸν καὶ ἡ ἀμφοῖς αὐτοῦ. Κατὰ ταῦτα ἀπεδείχθη ἡ εὐρωστία καὶ ἡ σωματικὴ χάρις τοῦ Ὀδυσσεὺς: καίπερ νυκταγοῦ καὶ πολλὰ ὑποστάντος κατὰ θάλασσαν ταλαπωρίας. Δεύτερον ἀποχαριστήριον παρασκευάζεται γεῦμα καὶ εἰσέτι τὸ ὄνομα τοῦ ξένου μένει ἀγνωστον. Εὐκαιρῶν πρὸς τοῦτο πρόσπερρον αὐτὸς ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνεπιγνώτως, ἵνα ἐπέλθῃ τραγικὴ περιπέτεια, παρέχει προτρέπει δηλ. τὸν ἀειδὸν νὰ ψάλλῃ τὰ τοῦ Δουρείου ἔπην. Ἡ ἀνάμνησις τῶν οὐκ εὐνοητικῶν συνέκλινεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὸν ἠρώα, ὅστις ἀναλύεται εἰς δάκρυα ἀφθόνα τὰς παρεῖας τοῦ ἀδελφικοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀλκίνοος παρατηρήσας τοῦτο καλεῖ τὸν ἀειδὸν νὰ παύσῃται ἄδων καὶ προτρέπει τὸν Ὀδυσσεῖα νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Διότι:

Ἀπ' οὗτου τρώμε καὶ ἄρχισε νὰ στρώνη τὸ τραγοῦδι
 ὁ ξένος δὲν ἀπόστεισε τὸ κλάμμα τὸ θλιμμένον
 πολὺς, φαίνεται, ἔξωσε καυμῶς τὰ σωτικά του.
 Λοιπὸν ὡς παύσῃ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τραγοῦδι ὡς λείψῃ
 γιὰ νὰ περνοῦμε ὅλοι καλὰ μαζὴ μὲ ἡμᾶς κ' ὁ ξένος,
 γιὰ τὸ ὄλο τὸ ξεφάντομα γιὰ τὸν γένειται μόνον
 τὸ γλυκοῦναποδόγαλμα τὰ ἀγαπημένα δῶρα
 ὅλα τοῦ τὰ χαρίζομε ἀπὸ ἀπλῆ ἀγάπῃ.
 Καὶ ὡς ἀδελφὸν τοῦ θεοῦ τὸν ξένον ποῦ προσπέσῃ
 στὰ πόδια τοῦ ὁ ἀνθρώπος, ποῦ ἔχει λίγη γνώσι.
 Γιὰ αὐτὸ καὶ σὺ μὲ πονηρῶς νὰ μὴ μου κρύψῃς
 [τώρα

καὶ εἶναι καλύτερα νὰ πῆς εἰς ὃ,τι δὲ ἐρωτήσω·
 πρὸς τὸ ὄνομα ποῦ σοῦ ἔδωκαν καὶ πέρα οἱ γονεῖς σου
 καὶ ὅσοι ἄλλοι κάτοικοι στὴν πόλιν κατοικοῦσαν.

Ἀρχεται λοιπὸν κατόπιν μετὰ τὴν δήλωσιν τοῦ ὀνόματός του ἡ ἐξιτόρησις τῶν συμφορῶν καὶ τῶν περιπετειῶν, ὅς ὑπέστη κατὰ θάλασσαν ὁ πορθητῆς τῆς Τροίας καὶ αἱ ὅποιαι ἀποτελοῦσι πέντε σχεδὸν ἕλας ραψωδίας. Μετὰ τὴν γεννημένην ἀποκάλυψιν τῆς ταυτώτητος αὐτοῦ τὰ δῶρα, ὡς ἦτο ἐπόμενον πολλαπλασιάζονται καὶ θυσία τελεῖται πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς καὶ ἀναπέμπονται δεήσεις, ἵνα εὐδοκίωσῃ αἴσαν τὴν διαπεραιώσιν τοῦ Ὀδυσσεὺς εἰς Ἴθάκην. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκκομισθεὶς εἰς τὴν πατρίδα του ὑπνώτων καὶ ἐξεγερθεὶς τοῦ ὕπνου δὲν ἀναγνωρίζει αὐτὴν ἐνεκα τῆς ὁμίχλης καὶ διὰ τῶν στίχων δι' ὧν ἀποδύρεται φοβεῖται μὴ ἐρρίφθῃ πάλιν εἰς χώραν ἐχθρικήν καὶ ἐκφράζει τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι ἀγριός, ὑβριστῆς καὶ ἀδικὸς ἀνθρωπὸς ὁ μὴ φιλόξενος. Καὶ κατὰ τὴν πλαστὴν διήγησιν ἡς διηγείται τῷ Εὐμαίῳ, ὁ Ὀδυσσεὺς ἐλθὼν ἐνταῦθα καὶ προσπεσὼν εἰς τοὺς πόδας ἐγγυρῶτο τινὸς βασιλέως, πρὸς τοὺς ὑπηκόους τοῦ ὁποῖου οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ διεπραξαν βίαιοπραγίας, τυγχάνει ἀπροσδοκῆτως σωτηρίας καὶ προστασίας. Διότι ὁ βασιλεὺς οὗτος

Στὸ νοῦ του ἔβαζε συχνὰ τὴν ὄρητα τοῦ Δία
 ποῦ τὰ κακὰ ἔργα μισεῖ καὶ ἀγαπᾷ τοὺς ξένους.

Πολλάκις οἱ πρόσφυγες καὶ οἱ ἐπιπίπτει ἵνα τύχῃσι περικοσμηῶσι ἡ τοῦ ζήτουμένου, μεταχειρίζονται κατὰ ἄλλῃλος πρὸς τὰς περιστάσεις γλώσσαν καὶ προσπαθοῦσι τοὺς μὲν τεθλιμμένους νὰ παραμυθῶνται μὲ παρηγορητικούς λόγους, τοὺς πλουσίους νὰ ἐκθειάζωσιν καὶ νὰ

ἀνομολογῶνται τὸν ἕλθον αὐτῶν μακάριον, εἰς δὲ τοὺς προσδοκῶντας φίλον ἢ συγγενὴ ἀποδημήσαντα νὰ προλέγῃσι ταχέϊαν τὴν ἀφίξιν μὲ παντὸς εἶδους φημολογίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Εὐμαιοὺς ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς παραφάρρυνε αὐτὸν καὶ διαβεβαίωσεν ὅτι εἶδε τὸν ἀνακτα αὐτοῦ εἰς Κρήτην καὶ ἐτι λίαν προσεχῶς ἔσται ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν διαρρήδην:

Μὴ μὲ γελᾷς μὲ ψέματα καὶ μὴ μὲ καλοπιάνῃς,
 γι' αὐτὸ δὲν θά σὲ στοχασθῶ, οὐδὲ θά σὲ φιλέψω
 ἀλλὰ φοβοῦμαι τὸν θεὸ ὅπου φυλάει τοὺς ξένους.

Ὅτε μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Τηλεμάχου ὁ Εὐμαιοὺς συνιστᾷ τὸν Ὀδυσσεῖα πρὸς αὐτὸν καὶ λέγων ὅτι εἶναι ἰκέτης αὐτοῦ ἐξαιτεῖται τὴν προστασίαν του, ὁ Τηλέμαχος ἐμολογεῖ τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ καὶ διστάζει νὰ τὸν παραλάβῃ εἰς τὰ βασιλικά μέγαρα, ἐπειδὴ φοβεῖται μήπως ὁ ξένος προσβληθῇ ὑπὸ τῶν ὑπερφιάλων μνηστήρων χωρὶς νὰ δυνῆθῃ νὰ προστατεύσῃ αὐτὸν. Ἡ σκηνὴ αὕτη εἰσάγεται καταλλήλως ἵνα ἡ μὲν αὐθαίρεσι αὐτῶν μνηστήρων παρασταθῇ ἐναργής, ἡ δὲ θεσις τοῦ Τηλεμάχου ἐπισφαλῆς καὶ ἀξία πάσης συνδρομῆς καὶ ἐπικουρίας. Διότι ἡ κατὰ τοῦ ξένου προσβολὴ ἐν τῷ πατρῷ οἴκῳ θά ἦτο ἀτομικὸν αὐτοῦ ὄνειδος καὶ στίγμα ἀνεξίτηλον εἰς τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ.

Ἄλλὰ πάντα ταῦτα τὴν τοιαύτην σκηνὴν ἣν εἰσάγει ὁ Ὀμηρὸς προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ Τηλεμάχου, ἀπαντῶμεν ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα εἰκονικώτατα ἐκτυλισσομένην. Ὁ Κτήσιππος εἰς τῶν μνηστήρων ἀψήφῳ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Τηλεμάχου καὶ περιφρονητῶν τὴν κυριότητα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πατρῷου οἴκου ἀρπάζει βότας πόδα καὶ ῥίπτει αὐτὸν ἐναντίον τοῦ Τηλεμάχου, ὡς φιλικὸν δῆθεν δῶρον.

Ἡ ἰδιότης τῆς φιλοξενίας ἐθεωρεῖτο πλεονέκτημα ἀξίον λόγου. Διὰ τοῦτο ἡ Πηνελόπη εἰσάγεται ἐπαινοῦσα τὸν σύζυγον αὐτῆς ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦτου λέγουσα ὅτι ἦτο πάνυ φιλόξενος καὶ περιποιεῖτο τοὺς ξένους. Καθὼς δὲ καὶ σήμερον τὸ αἰσθητικὸν τοῦ οἴκτου καὶ τῆς εὐσταχίας ἐκδηλοῦται ζωηρῶν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς καὶ καταδικωμένους καὶ τῆς προστασίας ἡ ὑποχρέωσις ἐπιβάλλεται ἐν λελογισμένῳ μέτρῳ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ ἀνακρηστικῶς ἐραρ ἡ ὑποχρέωσις αὕτη καὶ ὁ πρόσφυξ ἐὶς αὐτοῦ τοῦ κέλους ἐκείνου, πρὸς ὃν καταφεύγει. Καθ' ἣν στιγμὴν ἠτομιάζωτο ὁ Τηλέμαχος νὰ ἀποπλεύσῃ ἐκ τῆς Πύλου, Θεοκλύμενός τις περιδείξῃ ἐμφανίζεται πρὸς αὐτὸν καὶ ἐξαιτεῖται τὴν προστασίαν του, διότι φονεύσας ἐν Ἄργει ἰσχυρὸν αὐτοῦ ἀντίπαλον, καταδικωμένος αἰτεῖται παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν. Ὁ Τηλέμαχος ἀναδέχεται μετὰ προθυμίας νὰ διασώσῃ τὸν πρόσφυγα καίπερ φονέα, ὑπισχνούμενος νὰ φιλοδορήσῃ καὶ περιποιηθῇ αὐτὸν ἐν Ἴθάκῃ. Συνήθεια ἦτις ἀνάγεται εἰς τῆς φιλοξενίας τὸν κύκλον καὶ ἥς σήμερον μεγάλην ποιούμεθα χρῆσιν ἐν ταῖς φιλικαῖς ἡμῶν ὀρκωμοσίαις, εἶναι ἐκείνη καθ' ἣν τὴν τράπεζαν ἢ τὸν ἄρτον, ὃν συνεφάρμεν μετὰ τινος ἐπιμαρτυρούμεθα πρὸς πίστωσιν τῶν λεγομένων. Οὕτω καὶ παρ' Ὀμήρῳ ἐπίσκομεν ἐν τῇ ραψωδίᾳ Ε. τῆς Ὀδυσσεΐας τὸν Ὀδυσσεῖα ἐπικαλούμενον τὴν ξενίαν τράπεζαν ὅτι λέγει τὴν ἀλή-

θειαν. Τὸν αὐτὸν ὄρκον ποιεῖται καὶ ὁ Θεοκλύμενος ἐν τῇ Τηλέμαχος ἐσωσεν ἐκ Πύλου, ἐνώπιον τῆς Πηνελόπης ἵνα πιστευθῇ ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν.

Διὰ τῶν Ὀμηρικῶν λοιπὸν ἐπῶν κατέστη ἡ φιλοξενία γνώρισμα ἰδιάζον τῇ Ἑλληνικῇ φυλῇ καὶ τοιοῦτον οἷον παρίσταται ἐν τῷ γεωργικῷ καὶ ποιμενικῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ, ἤτοι ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΝΤΑΔΑΚΗΣ

Καθηγητῆς ἐν τῷ Ἀδερφωφίῳ Γυμνασίῳ.

Ἡ ΓΕΝΕΙΑΣ ΕΝ Τῇ ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΓΕΝΕΙΑΣ καλεῖται τὸ εἰς τὸ ἀόρατον ἀνθρώπινον γένος ἰδιάζον τριχωμά κατὰ τὸν πύργονα, τὰς παρεῖας καὶ τὸ πρόσθιον τοῦ λαμοῦ μέρος, ἡ ἐκφυσις τῆς ὁποίας συνήθως ἀρχεται ἐν τῇ ἡβῃ, ἐκφυόμενων πρῶτον ὑπὲρ τὸ ἄνω χεῖλος τῶν τριχῶν τοῦ μύστακος καὶ εἶτα περὶ τὴν ὑπὲρ τὴν ὀπίσθη, ὁπότε καὶ ὁ ἄρτι γενειάσκων «πρῶτον ὑπνήτης» καλεῖται, ὡς παρ' Ὀμήρῳ καὶ ὁ Ἑρμῆς

«...νεηνὴ ἀνδρὶ ἑοικώς
 πρῶτον ὑπνήτης, τοῦπερ χαριεστάτη ἡβῃ»
 (Ὀδύς. Κ. 278, 279. πρὸς Ἰλιάδ. Ω. 348)

ἡ πλήρης ὁ ἀνάπτυξις τῆς γενειάδος ἀποτελεῖ οὐσιώδη ἐνδείκην τῆς ὀριμότητος τοῦ φέροντος ὡς ἀνδρὸς, οὕτως χρησιμεύει καὶ ὡς ἐξωτερικὸν γνώρισμα δι' οὗ διακρίνεται ἀπὸ τὰς γυναῖκας διὸ καὶ φιλόσοφοι τῆς ἐρωτηθείας, διατὶ τρέφει γενειάδα, ἀπάντησεν, ἵνα, ὁσάκις ἠθωπέω ταύτην, αἰσθάνωμαι, ὅτι εἶμαι ἀνὴρ καὶ οὐχὶ γυνή ἐν τούτοις καὶ παρὰ ταῖς γυναῖξιν ἐκφέσκει γενεῖον ὑποτυπώδες, ὅπερ ἔστιν ὅτε λαμβάνει καὶ παρ' αὐταῖς σεδαστάς διαστάσεις.

Ἀνεκὰθεν ἡ γενειὰς ἐθεωρεῖτο ὡς κόσμημα τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ἀπετέλει τὸν εὐγενεστάτου στολισμὸν τοῦ ἀνδρικοῦ φύλου, ἡ δὲ πυκνὴ, ἠτο σημείον εὐνορίας καὶ ἀνδρείου τοῦ οὕτω πολλοὶ τῶν ἠρώων παρίστανται παρ' Ὀμήρῳ γενειάται, ὡς ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Αἴας, ὁ Μενέλαος καὶ ἄλλοι ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς προσλαμβάνει τύπον τελείου καὶ ὀρισταύτου ἀνδρὸς διὰ τῆς χρυσῆς ράβδου τῆς Ἀθηνᾶς:

«Ἀψ δὲ μελαχχορίης γένετο γναθμοὶ δὲ τάνυσθεν
 κνάειαι δ' ἐγένοντο γενειάδες ἀμφὶ γένειον».

(Ὀδύς. Π. 175-176)

διὸ καὶ ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Ἕλληες περιποιούοντο καὶ ἐκαλλιπίζον τὴν γενειάδα διὰ μύρων καὶ βαφῶν καὶ δι' ἀποκρητῶν τῶν ἀτάκτως φουρμένων τριχῶν

και ἀπετέλει αὐτὴ ἀντικείμενον σεβασμοῦ, ὡς βλέπομεν τὸν Ἀχιλλεὺς οὐκ εὐνοῦντα τὸν Ἡρίαμον, ὅστις ἐθρήνη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἐκτορος καὶ ἐξελιπαρεῖ αὐτὸν

« αὐτὴ ἄπὸ θρόνου ὄρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη οὐκ εὐνοῦντα πολίον τε κάρη πολίον τε γένοιον »
(Ἰλιάδ. β. 515-516);

συναγομεν δὲ τὸν πρὸς τὴν γενειάδα σεβασμὸν καὶ ἐκ τῆς φράσεως « γενεῖου ἄπτομαι » δηλοῦσης, λαμβάνω τινα τοῦ γενεῖου εἰς ἔνδειξιν θωπείας ἢ παρακλήσεως, ὡς ὅταν ὁ Δῶλων προσπαθεῖ νὰ κατευνασῇ τὴν ὄργην τοῦ Διομήδους :

« Ἦ, καὶ ὁ μὲν μιν ἔμελλε γενεῖου χειρὶ παχείῃ ἀφάμενος λίσσεσθαι »
(Ἰλιάδ. κ. 454-455. πρβλ. Ὁδ. τ. 473)

ἀφοῦ δὴ καὶ τύπος ὄρκου ὑπῆρχε « πρὸς γενεῖου » (Σοφ. Ἠλέκτρα 1208), ἐνῷ τὸναντίον πᾶσα προσβολὴ κατὰ τῆς γενεῖαδος ἐθεωρεῖτο ὡς ὕβρις καὶ ἡ ἀποκοπὴ αὐτῆς ἐπεδῆλλετο ὡς καταισχύνῃ. Ἀποχρώντως δεικνύνται ὁ πρὸς τὴν γενειάδα σεβασμὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐκ τῶν εἰκόπων τῶν φιλοσόφων αὐτῶν, ὧν ἴδιον γνώρισμα ἦν « πώγων βαθῆς καθεμένος » (Λευκ. Ἀλ. 11), ὁ δὲ Πέρσιος ὀνομάζει τὸν « ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατον » Σωκράτην *magister barbatum* (Sat. iv. 1). εἶχον δὲ σχηματιστὴ καὶ ἰδίας λέξεις οἱ Ἕλληνες, ὡς τὰς πωγωνοτροφίαν, πωγωνοτροφία (Πλουτ. Ἠθ. 230-252) καὶ ῥῆμα γενειάζω τ. ἑ. ἀποκτῶ γενεῖου, ὡς ἡ Εὐρυνόμη πρὸς τὴν Πηνελόπην :

« ἦδη μὲν γὰρ τοὶ παῖς τῆλικός, ὄν σὺ μάλιστα ἠρώ ἀθανάτοισι γενεῖα σατα ἰδέσθαι. »
(Ὀδυσ. Σ. 175-176 καὶ ἀλλαχοῦ 267-269)

γενεαίτης δ' ἐκαλεῖτο ὁ ἔχων γενεῖα, ὅπερ πολλὰκις καὶ ἐπὶ ζώων (ὡς παρὰ Θεοκρ. 17,33), ἐξ οὗ καὶ τὸ Ἀριστοφάνειον ἐκεῖνο δηλωτικὸν μεγίστης ἰσχυρότητος τῶν θυμάτων

« τὰ γὰρ παρόντα θύματα οὐδὲν ἄλλο πλὴν γενεῖον ἐστὶ καὶ κέρατα »

(Ὀρνιθ. 901-902)

ἴσιν μὲ τὸ παρ' ἡμῖν « πετσί καὶ κόκκαλα ». Οἱ δὲ Κωμικοὶ ἐπέριψαν κατὰ τῶν Κυνικῶν φιλοσόφων καὶ τὸ ἐπίθετον « γενεοσυλλεκταδῆς », διὰτι διὰ τῆς χειρὸς οὗτοι συνέλεγον ἥτοι ἐχάιδεν τὰ γενεῖα αὐτῶν. (Αἰθ. 4,157).

Αἱ κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ εἰς διαφόρους τόπους ἐπικρατήσασαι συνήθειαι ὡς πρὸς τὴν πωγωνοτροφίαν ὑπῆρξαν ποικίλαι. Κατὰ τὸν Χρυσίππον παρ' Ἀθηναίων οἱ Ἕλληνες δὲν ἔκεινον τὸν πώγωνα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὁ αὐτὸς δὲ ἀναφέρει ὅτι, ὁ πρῶτος προσκεραῖμενος τὸ γενεῖον, ἔσχε διὰ παντὸς τὸ προσωπίμιον « κόρσης » (ΠΓ'. 565) φαίνεται δ' ὅμως ὅτι, ὡς παναρχαία παρ' Ἑλλήνων ἦν ἡ συνήθεια τοῦ πωγωνοφορεῖν, οὕτω παναρχαία ἦν ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἡ συνήθεια τοῦ ξυράσθαι, ἦν καὶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, κατὰ τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ εἰσῆ-

γαγεν εἰς τὸν στρατὸν, ὅπως μὴ παρέχῃσι λαβὴν εἰς τοὺς πολεμίους οἱ στρατιῶται κατὰ τὰς μάχας, ὡς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος (Θησ. 5) λέγων « ἀπεκείροντο, ὅπως μὴ παρέχον ἐκ τῶν τριχῶν ἀντίληψιν τοῖς πολεμίους » καὶ ἀλλαχοῦ « ἐπρόσταξε τοῖς στρατηγοῖς ξυρεῖν τὰ γενεῖα τῶν Μακεδόνων, ὡς λαβὴν ταύτην ἐν ταῖς μάχαις οὐσαν προχειροτάτην » μετὰ δὲ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἐπιστροφὴν τῶν Μακεδονικῶν στρατευμάτων εἰσήχθη ἡ συνήθεια τοῦ ξυράσθαι καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς Ἑλλήσιν, ἥτις ἐπεκράτησε μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν Ἑλληνορωμαίων Αυτοκρατορῶν. Ἐν τούτοις ἐν Ἀσσυρίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους ἦδη τοῦ Σαρδαναπάλου ἐσυνειθίζετο ἡ πλατεῖα πλήρης γενεῖας, ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων φαίνεται ὑπάρχουσα ἡ συνήθεια, ἵνα ὑπὸ τὸν πώγωνα ἀφίψῃσι σφηνοειδῆς στενὸν γενεῖον.

Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις διάφοροι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐπεκράτησαν συνήθειαι ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐθεωρεῖτο καὶ παρ' αὐτοῖς κόμημα ἢ γενεῖα, ἦν μετ' ἐπιμελείας περιποιούοντο, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ συγχρωτισμοῦ αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων παραλαμβάνουσι τὸ ἔθος τοῦ κείρειν τὸ γενεῖον, τὴν δὲ συνήθειαν τοῦ καθ' ἐκάστην ξυράσθαι εἰσήγαγε παρ' αὐτοῖς Σικελίῳ ὁ Ἀφρικανὸς μόνον οἱ νεοὶ ἀπέψυχον τοῦ ξυράσθαι πρὸ τοῦ 21 ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν, καθ' ὃ ἔτος ἐτέλειτο « τὸ πρῶτον ξυρίσμα τοῦ γενεῖου », ἡ δὲ ἡμέρα αὕτη ἐλάμβανε πανηγυρικὸν χαρακτήρα παρὰ τοῖς εὐγενεστέροις καὶ πλουσιωτέροις, οἵτινες καὶ θυσίας ἐτέλουν καὶ ἐστιάζεις καὶ συγχαρητικὰς ἐλάμβανον προσήσεις καὶ ἐπισκέψεις ἀντήλασσον μετὰ τῶν φίλων, τὰς δὲ ἀπαρχὰς ταύτας τῆς γενεῖαδος περικλιόντες ἐντὸς ἀργυρᾶς πυξίδος ἀφίερουν τοῖς θεοῖς. Τὴν συνήθειαν τοῦ πωγωνοφορεῖν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις συναντῶμεν εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, ἀπὸ τοῦ Αυτοκράτορος Ἀδριανοῦ μέχρι τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἤρχισαν καὶ πάλιν νὰ ξυρῶνται καὶ τοσοῦτον σταθερὰ ἥτο ἡ συνήθεια αὕτη ὥστε, ὅτε Ἰουλιανὸς ὁ παρὰθεῶν ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν πωγωνοτροφίαν, ἀπέτυχεν καὶ ἐπεκράτησε τὸ ξυρίσμα μέχρι τοῦ Ἡρακλείου ἐπὶ τοῦ ὁποῦ πάλιν ἤρξατο ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν γενεῖαδα. Καθ' ὅλον δὲ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ἦτο ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου μέχρι Ἡρακλείου παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν μόνον οἱ φιλόσοφοι εἶχοντο ἐρρωμένους τῆς γενεῖαδος, ἀφ' ἧς οὐδὲν ἴσχυεν ἴν' ἀποχωρισθῶσι καὶ δι' ἧς συνεδέοντο, οὕτως εἶπεῖν, στενῶς πρὸς τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν συναδέλφους, « καίτοι παρὰ πολλοῖς τῶν νεωτέρων τούτων φιλοσόφων οὐδὲν ἄλλο κοινὸν ὑπῆρχε πρὸς τοὺς ἀρχαίους πλὴν τῆς γενεῖαδος, εἰς ἣν καὶ περιωρίζετο ὁλόκληρος αὐτῶν ἡ σοφία, διὸ καὶ χλευστικῶς ἐκαλοῦντο οἱ τοιοῦτοι. « ἐκ πώγωνος σοφοί », προήλθε δὲ καὶ ἡ παρομοιωδῆς ἐκφρασις « πωγωνοτροφία φιλόσοφον οὐ ποιεῖ ».

Ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς πολλὰ καὶ ποικίλαι ἀπέβησαν αἱ περὶ τῆς πολυπαθοῦς γενεῖαδος ἀποφάσεις, ἀλλοτε ἀπολαμβανούσης ὑπολήψεως καὶ ἄλλοτε καταδικα-

ζομένης εἰς ἐξαφάνισιν ἐπὶ τέλους δὲ καὶ ἐδιχοτομήθη ὑπὸ τῶν Φράγκων, οἵτινες ἐξυρίζον τὸ μέσον αὐτῆς περὶ τὴν ὑπὲρ, ἀφίνοντες ἐκατέρωθεν παρὰ τοὺς γνάθους ἐν εἰδει θυσάνων παραγναθίδας, τὰς κοινῶς καλουμένας φαβορίτας, ἀπασάν δὲ τὴν συμπάθειαν αὐτῶν συνεκέντρωσαν πρὸς τοὺς μακροὺς καὶ δασεῖς μύστακας, οἵτινες καὶ τελείως ἐκυριάρχησαν ἐπὶ τοῦ προσώπου κατὰ τὴν ἐποχὴν Καρόλου τοῦ Μεγάλου ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἤρξατο ν' ἀναφαίνηται πάλιν ἡ γενεῖα ἐπὶ δύο αἰῶνας, μεθ' οὗ νέα κατ' αὐτῆς ἡγήθη σταυροφορία οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἀλλὰ καὶ Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Ἐν δὲ τῇ Ῥωσσίᾳ Πέτρος ὁ Μέγας, ἀρχόμενος τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τοῦ ἔθνους του, διέταξε τὴν ἀποτομὴν τῆς γενεῖαδος, πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ ἐγγχειρήματος καὶ εἰς τὴν βίαν προσέφυγεν καὶ φόρον ἐπέβαλε βαρὺν κατὰ τὸ γενεῖον. Περὶ δὲ τοὺς χρόνους τούτους καθιέρωσε τὴν πωγωνοτροφίαν καὶ ὁ Μωαμεθανισμὸς, οὗ οἱ ὁπαδοὶ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας διετήρησαν τὸ ἔθιμον τοῦτο καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν οἱ εὐλαθέστεροι τῶν Μωαμεθανῶν πολὺ φέρουσι σέβας πρὸς τὴν γενεῖαδα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε πολλοὶ τῶν πωγωνοφορούντων λογάδων τοῦ Γένους ἐκπατρισθέντες κατέφυγον εἰς τὸ φιλόξενον τῆς Δύσεως ἔδαφος, μετέδωκαν εἰς τοὺς Δυτικούς καὶ αὐτίς τὸν πόθον τῆς πωγωνοτροφίας, αὐτίς δὲ ὁ πολὺς Μητροπολίτης Νικαίας Βησσαρίων, ὅστις μετὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ψευδοσύνοδον (1438,) μὴ δυνήσας νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἐνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπογνοὺς κατέφυγεν εἰς Ἰταλίαν γενόμενος καρδιναλῖος καὶ ἐπίσκοπος Τοσκουίλων, διετήρησε πλήρη τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν γενεῖαδα κατὰ τὴν ἀπαρέγκλιτον συνήθειαν τῶν ἐν Ἀνατολῇ Κληρικῶν, παρὰ τὰς διατάξεις καὶ ἀποφάσεις τῆς ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Δεκάτου κατὰ τὸ 1703 συνελθούσης ἐν Γερρόνῃ Συνόδου, ἥτις ἐπέβαλε τὸ ξυρίσμα τῆς γενεῖαδος εἰς τε τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς λοιποὺς κληρικούς τῆς Δύσεως, ἐξαίρεθέντων μόνον μοναχικῶν τινῶν ταγματῶν. Τὸν Βησσαρίωνα τοῦτον ἤρξαντο μιμῆσθαι καὶ ἕτεροι Κληρικοὶ τῆς Δύσεως καὶ αὐτὸς ἐτι ὁ Πάπας Ἰούλιος Β' (1503). Κατ' αὐτὴν περίπτωσιν τὴν ἐποχὴν ἐπὶ Φραγκίσκου τοῦ Α' (1521) παρ' ὅλην τὴν ἀντενέργειαν τῶν Κληρικῶν ὑπερέσχυσαν οἱ φιλογένειοι ἐν Γαλλίᾳ μέχρι Λουδοβίκου ΙΓ'. ὁπότε ἤρξατο ν' ἀναφαίνηται τὸ ὑπογένειον, ὅπερ ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' περιωρίσθη εἰς μικρὸν θύσανον τριχῶν ὑπὸ τὸ κάτω χεῖλος. Ἀλλὰ φεῦ ! ἐπέπρωτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ν' ἀναφανῆ φοβερὸς ἐχθρὸς τῆς γενεῖαδος καὶ τοῦ μύστακος, ἡ « κόβις τοῦ ταμβάκου » ὡς ἐκ τῆς κοινοτάτης, ἵνα μὴ εἴπω καὶ ἀηδοῦς, χρήσεως τῆς ὁποίας ἠναγκάστησαν οἱ ταμβακίζοντες χάριν καθαριότητος νὰ ἐξορίσων ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτῶν καὶ γενεῖον καὶ μύστακα, καὶ μόλις ἐπ' ἐσχάτων, περιωρισθείσης τῆς κακῆς ταύτης συνήθειας, ἐπανέκτησεν ἡ γενεῖα τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς δημοτικότητα

καὶ ὑπόληψιν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τοῦ αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι πέραν τῶν ὁρίων τῆς καλαισθησίας καὶ τῆς ἰδιοτροπίας τῶν γενεῖωντων.

Προκειμένου ἤδη περὶ τῶν Κληρικῶν τῆς ἡμετέρας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, οὗτοι αἰετοποτε ἐπωγωνοτρόφου, παραλαβόντες τὸ ἔθος τοῦτο παρὰ τῶν ἀπὸ τῆς οἰκογενείας Ἀαρόν ἱερέων, πρὸς οὗς ἐδόθη πρὸς τοῦτο ἐντολή διὰ τοῦ Μωϋσέως : « Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν » λέγων ἔπειτα τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς Ἀαρόν καὶ ἐρεῖς » πρὸς αὐτοὺς ἐν ταῖς ψυχαῖς οὐ μιανθήσονται ἐν τῷ » ἔθνη αὐτῶν, ... καὶ τὴν ὕψιν τοῦ πώγωνος οὐ ξυρίσονται καὶ ἐπὶ τὰς σάρκας αὐτῶν οὐ κατατεμοῦσιν ἐντομήδας » (Λευιτ. κεφ. ΚΑ'. στιχ. 1-5), καὶ ἀλλαχοῦ, « οὐ ποιήσετε σισθὴν ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, οὐδὲ φερεῖτε τὴν ὕψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν » (ἐνθ. ἀν. κεφ. ΙΘ', στιχ. 26). Οὕτω δὲ ὁ θεὸς οὐ μόνον ἐντέλλεται τοῖς ἱερεῦσι τὴν πωγωνοτροφίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς : « ὡς παλαιὸς ἡμερῶν » ἀποκαλύπτεται γενεῖων τῷ προφήτῃ Δανιὴλ· οὕτω δὲ καὶ διαζωγραφεῖται, ὡς καὶ ὁ Μωνογενῆς Υἱὸς καὶ Λόγος αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐν σαρκὶ παρουσίαν καὶ ἀναστροφὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καθ' ἃ ἐξ ἀρχαιοτάτων γνωρίζομεν περιγραφῶν καὶ εἰκόπων, ἐν αἷς καὶ Πατριάρχαι καὶ Προφῆται καὶ Ἀπόστολοι μετὰ γενεῖαδος ἐξεκονίζονται δι' ὃ καὶ ὁ 96ος κανὼν τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπαγορεύει τὸν τοιοῦτον διὰ ξυρίσματος καλλωπισμὸν τοῦ προσώπου « πρὸς τὸ » ἀφέντας τὴν ἐκ τῆς ὕλης ἀπάτην καὶ ματαιότητα, πρὸς » τὴν ἀνώλεθρον καὶ μακαρίαν ζωὴν μεταίχευ δυνενκῶς » καὶ ἐν φόβῳ ἀγνῆν ἔχειν ἀναστροφὴν, καὶ Θεῷ πλη » σιάζειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν διὰ τῆς ἐν βίῳ καθάρσεως, καὶ » τὸν ἔνδοξον ἢ τὸν ἐξω ἄνθρωπον μάλλον κοσμεῖν » ἀρεταῖς καὶ χρηστοῖς καὶ ἀμώμοις ἡθεσιν » ὅν κἀνόνα σχολιάζων ὁ Ζωναρᾶς ἐπάγει, « τοῦτο δὲ οὐκ ἐκ » μόνου τοῦ μὴ κείρειν τῆς κόμης τὸ περιττὸν σφίσι ἐπι » τετέιδεται, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ σίδηρον ἀναβαίνει ἐπὶ » τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ». Ἐνεῦθεν καὶ οὐ μικρὸς συνήθη ἄγων μεταξὺ τῶν κληρικῶν τῆς Ἀνατολῆς, μηδ' αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ἐξαίρουμένου, καὶ τῶν κληρικῶν τῆς Δύσεως, οἵτινες ἐν ᾧ εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν ἄλλοτε ἔτρεπον γενεῖαδα καὶ ἄλλοι ἐξυρίζον ταύτην, ἀπὸ τῆς ἐν Γερρόνῃ Συνόδου ἀμειλίχως ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς γενεῖαδος, μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὕψει, ὅτι καὶ εἰς ἀρχαιοτάτους καιροὺς τῆς Ἰταλίας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ περιωρίμῳ τῆς Βενετίας ναῦ τοῦ Ἁγίου Μάρκου πωγωνοφοροῦντες φέρονται ἐν εἰκόσι καὶ ὁ Ἱερὸς Ἀμερόσιος καὶ ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ Διάλογος καὶ ὁ πατήρ Βενεδικτὸς, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ κατ' αὐτὸν τάγματος καὶ πλείστοι ἄλλοι σεβάσμιοι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἄνδρες· καίτοι δὲ Γρηγόριος ὁ Ἐβδομος καὶ βίαν ἐπήγαγεν εἰς τοὺς ἐπισκόπους καὶ κληρικούς τῆς Δύσεως, ἵνα ξυρίζωσι τὸ γενεῖον, ἐν τούτοις δὲν ἔλειψαν εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους καὶ Πάπαι πωγωνάται ὡς ὁ Γελάσιος ὁ Δεύτερος καὶ ἕτεροί τις Πέτρος,

περι οἷ Μελέτιος ὁ Ὁμολογητὴς εἰς τὸ περί ἀζύμων σύγγραμμα αὐτοῦ (ὑπόθ. Ζ'.) λέγει, ὅτι ἐνεκα κακῆς καὶ αἰσχρᾶς διαγωγῆς ἐξυρίσθη πρὸς καταισχύνην τὸ ἥμισυ τῆς γενεαῖδος αὐτοῦ. Ὁμολογητέον ἐν τούτοις, ὅτι καὶ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν κληρικοῖς εἰσίν, οἷτινες παρ' ὅλας τὰς μη-μονευθεῖσας κανονικὰς καὶ Ἀποστολικὰς διατάξεις (ἴδε καὶ Ἀποστ. διαταγὰς βιβλ. α'. κεφ. γ'.) ἀπέχονται μὲν τοῦ ξυροῦ, ἀλλ' ὅμως ἀνατιβάουσι τὸν σίδηρον εἰς τὴν κεφαλήν, χρώμενοι τῇ ψαλλίδι καὶ κείροντες κόμην καὶ γένειον πολλάκις ἐν χρῶ, ἴνα, ὡς λέγει καὶ ὁ Ζωναρᾶς «δοκεῖν ἄρτι τὸν ἴουλον φέσθαι καὶ τοὺς εἰς ἀνδρας ἦδη τελέσαντας, νεανίσκοις εὐκείναι πρώτοις ὑπηνήταις... καὶ οἱ μὲν οὖν τῆς Συνόδου (στ'. οἰκομεν.) Πατέρες, τοὺς ποιοῦντας ἐπιτιμῶσι πατρικῶς καὶ ἀφορισμῶ ὑποβάλλου-σιν' οἱ δὲ νῦν Πατέρες, τοὺς τ' ἀπρηρίθημένα ποιοῦντας περι τὴν κόμην τε καὶ τὸν πάγωνα, καὶ ἐτι μάλλον ἀσχη-μονοῦντας καὶ οὕτως εἰσιόντας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, οὐ μό-νον ἀνεπιτιμήτους ἔωσιν, ἀλλὰ καὶ εὐλογοῦσι καὶ τῶν ἀγιασμάτων αὐτοῖς, βαβαὶ τῆς ἀτοπίας, μεταδιδάσκει καὶ ὁ κωλύων ταῦτα οὐδεὶς' οὐ Πατριάρχης, οὐκ ἄλλοι Ἀρ-χιερεῖς, οὐ μοναχοί, οἷς ὡς πατράσι χρῶνται πνευματι-κοῖς οἱ οὕτω ἀσχημονοῦντες.»

Κ. Π.γ.ν.ς.

ΩΙΔΗ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΗ, ΙΕΡΑ, ΜΝΗΜΗ, ΤΩΝ

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Δὲν ἀπέκαμεν ἀκόμην
Σφάζουσα καὶ πυροπολοῦσα
Τοῦ θεοῦ ἢ λάβρος χεῖρ!
Καὶ δὲν ἐνεπλήσθη ἐτι
Ἀπὸ θύματα ἀθῶα
Ἡ ἀκόρεστος γαστήρ!
Ἐκ τῆς τρώγλης τῶν ὀπίταν
Οἱ Βουλγαρικοὶ οἱ λύκοι
Ἔθορον αἰμοχαρεῖς,
Τῆς Μακεδονίδος χώρας
Καὶ οἱ λύκοι καὶ οἱ θῶδες
Ἐφυγον περιδεεῖς!
Κ' ἐξηπλώθη, κ' ἐξηπλώθη
Αἰμοδόρον το θερίον
Ἄνα δάση καὶ βοῦνά,
Καὶ ἠκούσθη τῶν μικτέων
Καὶ παρθένων Ἑλληνίδων
Ἡ κραυγὴ ἢ γοερά!
Οὐχὶ ἓνα πλὴν μύριους
Εἰς τὰ θύματα θανάτους
Δίδουν οἱ αἰμοδιψεῖς!
Καὶ τὰ θύματά των εἶναι
Νεοί, γέροντες καὶ βρέφη,
Καὶ γυναῖκες ἀσθενεῖς!

Εἰς τοὺς τάφους τὰ ὀστέα
Τῶν σκληρῶν τῆς Ἰσπανίας
Ἰεροεξεταστῶν,
Τῶν Παπῶν, τῶν Γενιτσάρων,
Ἰησοῦιτῶν καὶ ἄλλων
Ἐστεμμένων κεφαλῶν—

Ἀνεσκήρισαν ἀθροῖα
Ἄμα ὡς ἐκεῖ ἠκούσθη
Εἰδῶσις χαροποιά:
Εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα,
Τὰ βασιανιστήρια των,
Εἶναι πάλιν ἐνεργά!

Καὶ ἡ Χριστιανομάχος
Γηραιά ἀλώπηξ βλέπει
Μὲ ἀνέκφραστον χαράν,
Πῶς τὸ αἷμα τῶν ἀπίστων
Τῆς σημαίας τῆς προδίδει
Εἰς τὸ χῶμα τὴν χροϊάν!

Καὶ ἡ ἄπληστος ἢ Ἄρκτος,
Ἐποκρίτρια πανοῦργος,
Τὸ θερίον τοῦ Βορρᾶ,
Ὅλων τῶν κακῶν αἰτία,
Βοηθείας δίδει χεῖρα
Εἰς θηρία ἀδελφά.

Καὶ οἱ τῶν Κρατῶν κρατοῦντες
Πρὸ τῶν εὐγενῶν λαῶν των
Ἐκρούσαν τὰ ἀληθῆ,
Καὶ τὴν συνδρομὴν παρέχουν
Εἰς τοὺς σαρκοφάγους λύκους
Ὀλεθρίαν ἀγενῆ.

Ἄλλοι φεῦ τῆς δυστυχίας!
Ὅχι τέκνα τῆς μητρὸς των,
Ὅχι πλεόν ἀδελφοί,
Πλὴν γεννήματα ἐχιδνῆς,
Ἐρπετὰ ζοφώδη, ὄφεις
Ἰοσόλοι, μοχθηροὶ—

Διχονοίας διασπείρουν,
Καὶ προσδοτιὰ τὴν γλώσσαν
Ἐναντίον ἀδελφῶν
Ἐκ τοῦ στόματος ἐξάγουν,
Καὶ χολὴν ἀντὶ τοῦ μάννα
Ἄντὶ γάλακτος ἰόν!

Πολλοὺς ἔχει προμαχῶνας
Τ' ὄρνεον τῆς Στυμφαλίδος!
Ἐχει σιδηρὰ πτερά!
Καὶ ἡ Γέρρα ἢ Λερναία
Τοῦ Τυφῶνος, τῆς Ἐχιδνῆς,
Ἐχει κεφαλὰς ἐπτά!

Ποῖος τοῦ ὀλέθρου Δαίμων
Δύστηνος Μακεδονία,
Ποῖα Μοῖρα στρυγερὰ,
Εἰς τὰ σπλάγγχνα σου εἰσδύει
Καὶ γαμψώνυχος σπαράσσει
Αἰμοδόρος τὰ πλευρά!

Πλὴν οὐ θάρσει! Μὴ ποτῆσαι!
Θάρσει ἐπὶ Κύριόν σου,
Τῶν Πατέρων τὸν Θεόν!
Θάρσει ἐπὶ τὸν σεπτὸν σου,
Τὸν γενναῖον σου Προστάτην,
Ἐπὶ τὸν Ἑλληνισμόν!

Θάρσει ὅταν τῶν Μαρτύρων
Τιμιώτατον τὸ αἷμα
Πᾶσαν χώραν πορφυροῖ!
Θάρσει ὅταν ἐν βασάνοις
Τελευτῶσιν οἱ υἱοί σου
Ἐν τῇ Πίστει των πιστοί!

Τῶν Μαρτύρων σου τὸ αἷμα
Πᾶσαν γῆν ἂν πλημμυρίσῃ,
Ἔστω διὰ σε χαρὰ!
Εἶναι αὕτη ἢ τιμὴ σου!
Τὸ ἀτίμητον τὸ αἷμα
Ἴσχυς εἶναι κραταῖά!

Τῶν Μαρτύρων σου τὸ αἷμα
Νᾶμα τῆς Ἀθανασίας
Ἴναι καὶ φωτὸς πηγὴ!
Μῦρον θεῖον καὶ εὐώδες
Εἶναι τὸ ἀγνόν σου αἷμα,
Καὶ ὁ θάνατος ζωὴ!

Τῶν τυράννων, τῶν βαρβάρων
Τὰ ἐπαίσχυντα τὰ θρόαση,
Τὴν ἰσχύν των τὴν ψευδοῖ,
Καταλύει τῶν Μαρτύρων
Ἡ εἰστάθεια τὸ θάρρος,
Πίστις καὶ ὑπομονή!

Μάρτυρες! Ἄναπαυθεῖτε
Ἦρεμοι, δεδοξασμένοι,
Εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μητρὸς!
Τῶν ψυχῶν τῶν ἐναρέτων
Τὴν θεάρεστον γαλιάνην
Ἐΐλογεῖ ὁ Οὐρανός!

Μάρτυρες! Δοξολογεῖτε!
Ἀνυμνεῖτε τὸν Θεόν σας,
Τὸ τοῖσιόλιον τοῦ Φῶς!
Μὲ στεφάνους ἀθάρατος
Ἐΐλαβῶς τὰ μέτωπά σας
Στεφεῖ ὁ Ἑλληνοπόλιος!

Ἐν Θεσσαλονίκη.
ΚΩΝ. Ι. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΗ

Ἐπιθετικὴ καὶ γεωλογικὴν
ἐξεταζομένη ἐποψίν.

Τὸ ὕψος τῶν θαλασσῶν ἔχει ὄγκον 13,000 ἑκατ. κ. μ. κατὰ δὲ τὸν Penck τὰ

7,45	τῆς σχετικ. ἐπιφ. ἔχουσι βᾶθ. ἀπὸ	0 ἕως 200 μ.
2,29	» » » » »	200 » 500 »
4,88	» » » » »	500 » 1000 »
9,44	» » » » »	1000 » 2000 »
20,75	» » » » »	3000 » 4000 »
31,90	» » » » »	4000 » 5000 »
17,15	» » » » »	5000 » 6000 »
2,14	» » » » »	6000 » 7000 »

καὶ τὰ 0,71 ἄνω τῶν 7000 μέτρων.

Δύναται δὲ νὰ περιορισθῇ ἐντὸς δεξαμενῆς ἐχούσης βᾶσιν ἴσην πρὸς τὴν ὑπ' αὐτῶν καλυπτομένην ἐπιφάνεια καὶ ὕψος 3500 ἕως 3600 μέτρων.

Ὅπως ἡ ἀτμόσφαιρα οὕτω καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν θαλασσῶν ἐν εὐρίσκειται πάντοτε ἐν ἡρεμίᾳ. Αἰτίαι δὲ τῆς κινήσεως αὐτῶν εἶναι οἱ ἀνεμοὶ, αἱ παλίρροιαι καὶ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου (1).

Οἱ ἀνεμοὶ διαταράσσουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν θαλασσῶν καὶ σχηματίζουσι τὰ κύματα ἅτινα εἶναι κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἦτον ὑψηλὰ ἐν καιρῷ δὲ θυέλλης φθά-νοῦσιν εἰς τεράστιον ὕψος 35 μέτρων. Τὸ ὕψος τῶν κυμάτων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ βάθους τοῦ βυθοῦ, ἐκ τῆς ἐπιφανείας τὴν ὅποιαν παρουσιάζει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀνέμου καὶ ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς παραλίας. Ὅταν αὕτη εἶναι ὀμαλὴ (ἀλίπεδον) τὰ κύματα ἔχουσι ἐλάχιστον ὕψος, τοῦναντίον δὲ, ὅταν εἶναι βραχυδῆς (ἀκτῆ) ἔνεκα τῆς ἀντιστάσεως, τὴν ὅποιαν παρουσιάζουσι οἱ βράχοι εἰς τὰ κύματα, ταῦτα λαμβάνουσι καὶ ἰκανὸν ὕψος. Ὁ Bouquet de la Grye ἀναφέρει ἕτι κύμα 45 μέτρων ὕψους ἀνήρπασε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου ἐν τὸν εὐρυσκῆμενον ἐπὶ τοῦ φάρου τοῦ Bishop rock (2) ἕτερον δὲ μετετόπισε τμήμα κύματος αὐτοῦ (digue) 1200 τόνων εἰς ἀπόστασιν 1,5 μ. (G. Dallet: Le monde vu les savauts σελ. 62)

Ἡ συνδεδεασμένη ἐλκτικὴ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης δύναμις ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐξογκώματος τῆς γῆς παράγει τὸ φαινόμενον τῶν παλίρροιαν. Ἐν διαστήματι 24 ὥρων 50 λεπ. καὶ 30 δλ. τὰ ὕδατα τῶν ὠκεανῶν ἀνέρχονται ἐπὶ 6 ὥρας καὶ ἀφοῦ ἡρεμήσωσιν ἐπὶ τινὰ λεπτὰ κατέρχονται ἐπὶ ἄλλας 6 ὥρας. Εἰς τινὰς μάλιστα θαλάσσας τὰ ὕδατα ἀποσύρονται εἰς ἀρκτεῖν ἀπὸ τῆς παραλίας ἀπόστασιν 10 Χμ. ἀποξηραίνοντα τὸν βυθὸν καὶ κατόπιν ἐπανερχονται μετὰ ταχύτητος καὶ δυνάμεως κατακλύζοντα αὐτόν. Ἡ ἀνύψωσις τῶν θαλασσῶν λέγεται πλημμυρίς, ἡ δὲ ταπείνωσις λέγεται ἀμπωτις ἀμπότερα τὰ φαινόμενα ἀποτελοῦσι τὰς παλίρροιας. Αἱ παλίρροιαι εἶναι ἰσχυραὶ εἰς τὰς συζυγίας δηλ. κατὰ τὴν νέαν σελήνην καὶ τὴν πανσελήνην διότι προστίθεται ἡ ἐνέργεια ἀμφοτέρων τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἀσθενεῖς κατὰ τοὺς τετραγωνισμοὺς δηλ. κατὰ τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον τέταρτον διότι εἰς τὴν ἐλκτικὴν δύναμιν τῆς σελήνης ἀντενεργεῖ ἡ τοῦ ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σελήνη εἶναι πλησιεσττέρα εἰς τὴν Γῆν ἢ ὁ ἡλίου, ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτῆς εἶναι 2,5 φορὰς μείζων τῆς τοῦ ἡλίου, διὰ τοῦτο αἱ παλίρροιαι ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς κινήσεως καὶ τῆς θέσεως τῆς Σελήνης. Αἱ πλημμυρίδες, ἐν τινι τόπῳ, δὲν συμβαίνουσι καθ' ἡν στιγμήν ἡ Σελήνη διέρχεται διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ τόπου, ἀλλ' ὀλίγον βραδύτερον, τοῦτο μὲν διότι τὰ ὕδατα ἀπέκτησαν ταχύτητα τινὰ καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἀνέρχωνται, ἡ δὲ ταχύτης αὕτη πρέπει νὰ μηδενισθῇ ὑπὲρ τῆς βαρύτητος καὶ τῆς τριβῆς ἐπὶ τοῦ

(1) Τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης διαταράσσουσι καὶ αἱ σεισμικαὶ ἐκρήσεις αἱ ὅποιαι δύναται νὰ παραγάγῃσι κύματα 50 μ. ὕψους (Κ. Μητσοπούλου Στοιχεῖα Γεωλογίας Τόμος Γ'. σελ. 429.)
(2) Νησίς εἰς τὰ Ν. Δ. τῆς Ἀγγλίας (Scilly Islands).

πυθμένος, τοῦτο δὲ διότι ἡ μορφή τοῦ βυθοῦ παρουσιάζει ἀντίστασιν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ κύματος. Ὡς ἐκ τούτου διὰ τόπους κειμένους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἢ στιγμῆς τῆς παλιρροίας δὲν εἶναι ἡ αὐτή. Καὶ ἡ μὲν ἐπιβράδυνσις εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης εἰς τὴν παραλίαν (ὅσον ἀβαθῆς ἢ θάλασσα εἰς τὴν περαλίαν τοσοῦτον καὶ ἡ στιγμή τῆς παλιρροίας ἐπιβραδύνεται) ἢ δὲ ταχύτης τῆς μεταδόσεως ἀνάλογος τοῦ βάθους τοῦ πυθμένος.

Τὸ ὕψος τῶν παλιρροϊῶν μεταβάλλεται ἀναλόγως τοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἰσημερινοῦ (ἀποκλίσεως) καὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς· ὅσον ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη εἶναι πλησιέστερα πρὸς τὴν γῆν καὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ ἰσημερινοῦ, τοσοῦτον καὶ τὸ ὕψος τῶν παλιρροϊῶν εἶναι μεγαλύτερον. Ἐνεκα τούτου αἱ ἰσχυρότεροι παλιρροιαὶ συμβαίνουν κατὰ τὰς συζυγίας αἱ ὅποιαι συμπίπτουσι μετὰ τῶν ἰσημερινῶν (τὸν Μάρτιον καὶ τὸν Σεπτέμβριον), ἢ δὲ σελήνη εὐρίσκεται εἰς τὸ περίγειον· αἱ δὲ ἀσθενέστεραι κατὰ τοὺς τετραγωνισμοὺς οἱ ὅποιοι συμπίπτουσι μετὰ τῶν ἡλιοστασιῶν (τὸν Ἰούνιον καὶ Δεκέμβριον) ἔταν ἡ σελήνη εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀπόγειον ἔχουσα καὶ μεγάλην ἀπόκλισιν. (F. Tisserand's καὶ H. Andoyer: Leçons de Cosmograhie σελ. 365). — Annuaire du Bureau des Longitudes ἔτος 1903 σελ. 255.

« Περὶ ῥημοὶ ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος εἶναι αἱ ἐν τῷ Εὐρῷ παλιρροιαὶ οὐσαὶ ἀπὸ μὲν τῆς 2ῆς ἡμέρας τῆς σελήνης μέχρι τῆς 6ης τῆς ἐπομένης καὶ ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι τῆς 22ας τακτικά, κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τοῦ σεληνιακοῦ μηνὸς ἀτακτοί. Κατὰ ταύτας ἐν διαστήματι μιᾶς σεληνιακῆς ἡμέρας 11 ἕως 14 πλημμυρίδες καὶ ἰσαριθμοὶ ἀμειψίτες, κατὰ δὲ τὰς τακτικὰς παλιρροίας δις τῆς ἡμέρας γίνονται πλημμυρίδες καὶ δις ἀμειψίτες διαρκούσαι 6 ὥρας. Ὑψοῦται δὲ κατὰ τὰς πλημμυρίδας τὸ ὕψος κατὰ 1—2 πόδας (1) ».

Οἱ ἀλλογενεῖς ἀνεμοὶ οἵτινες πνέουσι, ὡς ἐκ τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς γῆς ἐκ Δ. πρὸς Α., ἀπὸ τοῦ Β. Α. πρὸς τὸ Ν. Δ. θερμαίνουσι τὰ ὕδατα τῶν θαλάσσιων μεταδίδουσι εἰς αὐτὰ κίνησιν ἐξ Α. πρὸς Δ. καὶ σχηματίζουσι τὰ θαλάσσια ρεύματα. Ταῦτα λαμβάνουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν περὶ τὰς ἰσημερινὰς χώρας καὶ κινεῖνται ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους. Τὸ μᾶλλον γνωστὸν καὶ ἀξιοσημείωτον ρεῦμα, τὸ ὁποῖον μετριάσει καὶ τὸ κλίμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιεχομένων χωρῶν, εἶναι τὸ ρεῦμα τοῦ Gulf-Stream (ρεῦμα τοῦ κόλπου) (2) τὸ ὁποῖον γεννᾶται περὶ τὰς

τροπικὰς χώρας τῆς Δ. Ἀφρικῆς τοῦτο διερχόμενον τὸν Ἀτλαντικὸν Ὄκεανὸν διχάζεται εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ ἀγίου Roch (Βραζιλία) καὶ ὁ μὲν εἰς κλάδον προχωρεῖ πρὸς νότον περιερέχον τὰ παράλια τῆς Βραζιλίας καὶ ἐξαφανίζεται εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ὁ δὲ δεύτερος κλάδος, ὁ καὶ ὁ ἐπισημότερος ἀνέρχεται τὰ παράλια τῆς Γουϊάνης καὶ προχωρεῖ παραπλῆει τὴν βορείαν παραλίαν τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν καὶ φθάνει μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ ἐνθα τὰ ὕδατα θερμαίνονται περισσότερο. Ἀφοῦ διέλθῃ μετὰ τῆς χερσονήσου τῆς Φλωρίδος καὶ τῆς νήσου Κούβας (πέλαγος τῆς Φλωρίδος) μεταβάλλει διευθύνσιν κινούμενον ἐκ Δ. πρὸς Α. διέρχεται πάλιν τὸν Ἀτλαντικὸν Ὄκεανὸν διευθύνόμενον πρὸς Β. Ἀπὸ τούτου ἀποσπῶνται πρὸς Ν. τῆς Νέας Γῆς δύο βραχίονες καὶ ὁ μὲν εἰς ἀντιστρέφει διευθύνσιν διευθύνόμενον πρὸς Ν. σχηματίζον κλειστὸν κύκλωμα καὶ περιερέχει τὴν Ν. Δ. Γαλλίαν, τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὸ Μάρκον, τὰς Ἀζόρας νήσους καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὰς τροπικὰς χώρας τῆς Δ. Ἀφρικῆς, τὸ δευτερεῖον τοῦτο ρεῦμα καλεῖται τοῦ Rennel τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ κυκλώματος περικλειόμενον μέρος τοῦ ὀκεανοῦ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐν σχετικῇ ἡρεμίᾳ ἐκλήθη θάλασσα τῶν Σαργάσσων (1). Ὁ δὲ δεύτερος καὶ μεγαλύτερος βραχίονας τοῦ Gulf-Stream φθάνει μέχρι τῶν Β. Δ. παραλίων τῆς Γαλλίας, τῶν Βρετανικῶν νήσων καὶ τῆς Νορβηγίας καὶ χύνεται εἰς τὸν Β. Πεπιηγότα ὀκεανόν. Ἐκεῖ ψυχόμενον ἐπιστρέφει καὶ πάλιν πρὸς Ν. διὰ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Γριλανδίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς συμπαρασύρον καὶ τεμάχια πάγου, τὰ ὁποῖα κατερχόμενα τήκονται. Τὸ ἀπὸ Β. πόλου παραγόμενον ρεῦμα συναντᾷ τὸ Gulf-Stream πλησίον τῆς Νέας Γῆς καὶ ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῶν ψυχρῶν καὶ θερμῶν ὑδάτων παράγονται πυκνότητας ὁμίχλαι.

Τὸ Gulf Stream ἐπιδρά, λίαν αἰσθητῶς ἐπὶ τοῦ κλίματος τῶν χωρῶν τῆς Δ. καὶ Βορείου Εὐρώπης. Ἡ θερμοκρασία τῶν χωρῶν τούτων εἶναι ἀνωτέρα τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κειμένων χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς. Αἱ λίμναι τῶν νήσων Faeroer (πρὸς Β. τῆς Σκωτίας) δὲν πήγνυται, ὁ δὲ λιμὴν Hammerferst μένει πάντοτε ἐλευθερὸς πάγων καίτοι εὐρίσκεται εἰς ἰκανὴν πλάτος, οἱ πάγοι οἵτινες πληροῦσι τὴν παρὰ τὴν νήσον Σπίτσεμπεργ θάλασσαν ἀποσπῶνται ἀπὸ τῆς παραλίας καὶ ἐμποδίζουσι τὴν περαιτέρω αὐξησιν αὐτῶν. Τέλος εἰς τὸ ρεῦμα τοῦτο ὀφείλονται αἱ περιβάλλουσαι τὰς Βρετανικὰς νήσους ὁμίχλαι.

Ἄτερον ρεῦμα τῆς αὐτῆς ἐπίσης ἀρχῆς εἶναι καὶ τὸ παρὰ τὰς νήσους τῆς Στόνδης ἐν τῷ Εἰρηνηκῷ Ὄκεανῷ σχηματιζόμενον. Τοῦτο διευθύνεται κατὰ πρῶτον πρὸς

(1) Ἡ θάλασσα τῶν Σαργάσσων ὀφείλεται εἰς τὴν συσώρευσιν τῶν θαλλῶν τοῦ Sargassum bacciferum, οἵτινες ἀποσπῶνται ἀπὸ τῆς ἀμερικανικῆς παραλίας καὶ παρασύρονται εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὀκεανοῦ. Οἱ θαλάσσοι οὗτοι σχηματίζουσι ἐκπλέοντα λειμῶνα 60.000 τ. μιλίων μετὰ τῶν Καναρίων νήσων πρὸς Α. τῶν Ἀζορῶν πρὸς Β. καὶ τῶν Βερμούδων πρὸς Δ. (E. Aubert: Histoire Naturelle des êtres vivants σελ. 596).

Δ. ἐνθα διχάζεται καὶ ὁ μὲν εἰς βραχίονα εἰσέρχεται εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὄκεανὸν καὶ προχωρεῖ μέχρι τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ν. Ἀφρικῆς καὶ μέρος μὲν αὐτοῦ διέρχεται μετὰ τῆς ἡπείρου καὶ τῆς νήσου Μαδαγασκάρης σχηματίζον τὸ ρεῦμα τῆς Μοζαμβίκης, κατέρχεται μέχρι τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, τὸ ὁποῖον (1) παρακάμπτει, καὶ ἀνέρχόμενον μέχρι τῆς Γουϊνέας ἐνοῦται μετὰ τοῦ ρεῦματος τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὄκεανου, τὸ δὲ ὑπόλοιπον διευθύνεται διασκορπιζόμενον πρὸς νότον ἐκεῖθεν τῆς Μαδαγασκάρης καὶ συναντᾷ τὸ πρῶτον μέρος πρὸς νότον τῆς μεγάλης ταύτης νήσου καὶ τέλος ἀναμιγνύεται μετὰ τοῦ ἐκ τοῦ Νοτίου πόλου προερχομένου ψυχροῦ ρεῦματος. Ὁ δὲ δεύτερος βραχίονας προχωρεῖ πρὸς Β. διὰ τῶν Φιλιππίνων νήσων μέχρι τῶν Ἀλεουτινῶν ἐκεῖθεν τῆς Ἰαπωνίας σχηματίζον τὸν μέλανα ποταμὸν (Curo siwo Ιαπωνιστί) ἐκεῖ συναντᾷ τὸ στενὸν τοῦ Βεργιγίου πορθμοῦ καὶ τὸ ἀπὸ τούτου κατερχόμενον ψυχρὸν ρεῦμα καὶ ἀντιστρέφον διευθύνουσι κατέρχεται τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς μέχρι τῆς χερσονήσου τῆς Καλλιφορνίας σχηματίζον κύκλωμα ἐντὸς τοῦ ὁποῖου περιορίζει τὴν θάλασσαν τῶν Σαργάσσων καὶ συναντᾷ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ παρὰ τὰς νήσους Hawai. Τὸ θερμὸν τοῦτο ρεῦμα μετριάσει ὡς τὸ Gulf Stream τὸ κλίμα τῶν δι' ὧν διέρχεται χωρῶν παράγει τὰς θυέλλας αἰτίνες μαστίζουσι τὰς θάλασσας ταύτας καὶ σχηματίζει π. κνὰς ὁμίχλας. (L. F. Maury: La Terre et l'Homme σελ. 89).

Τὸ δὲ διὰ τοῦ Βεργιγίου πορθμοῦ ἀπὸ τῶν βορείων χωρῶν κατερχόμενον πρὸς ἰσορροπίαν ψυχρὸν ρεῦμα διέρχεται μετὰ τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῆς Σινικῆς καὶ καθιστᾷ τὸ κλίμα τῆς Σινικῆς ὀρεμότερον τῶν χωρῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς τῶν κειμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου.

Τὰ ψυχρὰ ὕδατα τοῦ Νοτίου πόλου ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκουσι ἰκανὰ ἐμπόδια διευθύνονται πρὸς βορρᾶν καὶ σχηματίζουσι διάφορα ψυχρὰ ρεύματα, ἐκ τούτων τὸ τοῦ Humboldt (2) διευθύνεται πρὸς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ βρέχει τὴν Παταγωνίαν τὴν Χιλήν καὶ τὴν Περούαν δευτερον διευθύνεται πρὸς τὰ νότια τῆς Αὐστραλίας καὶ τρίτον μετὰ τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς.

Δυνάμεθα λοιπὸν ἐν κεφαλαίῳ νὰ εἰπωμεν, ὅτι σχηματίζονται τρία ρεύματα: τὸ ἰσημερινὸν τὸ ὁποῖον κινεῖται ἐξ Α. πρὸς Δ. ὅπως καὶ οἱ ἀλλογενεῖς ἀνεμοὶ καὶ δύο ψυχρὰ ἄτινα κινεῖνται ἀπὸ τοῦ πόλου πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Ἐκτὸς τούτου αἱ θάλασσαι σχηματίζουσι καὶ περιοδικὰ ρεύματα ἐξαρτώμενα ἐκ τῶν πα-

λιρροϊῶν (1) καὶ τῶν περιοδικῶν ἀνέμων. Τούτων κυριώτερα εἶναι τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Maëlstroin γνωστὸν παρὰ τὸ ἀρχιπέλαγος Lofoden (Ν. Δ. τῆς Νορβηγίας) καὶ τῆς Καρόδσεως εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μεσογῆς.

Ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τῆς γῆς (ὁ κάθετος τῆς χέρσου διαμελισμὸς) ἀλλοιοῦται καθ' ἐκάστην καὶ ὑπὸ τὰ ἔμματα ἡμῶν λίαν μὲν βραδέως καὶ ἀνεπαισθητῶς διὰ τῆς καλλιέργειας τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν οἰκοδομιῶν διὰ τῆς τομῆς ἰσθμῶν (ἰσθμοῦ τοῦ Σουέξ καὶ τῆς Κορίνθου) διὰ τῆς κατασκευῆς λιμένων καὶ Σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τῆς διατρήσεως ὁρέων κτλ. Ἐκτὸς τῶν ἀλλοιώσεων τούτων τὰς ὁποίας ἐπιφέρει ὁ ἄνθρωπος, εἴτε πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, εἴτε πρὸς ἰσθμῶν αὐτοῦ εὐδαιμονίαν, διάφοροι δυνάμεις ἀσυγκρίτως ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐπενεργοῦσι εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῆς γῆς. Συγκρίνοντες τοὺς γεωγραφικοὺς χάρακας τῶν προγενεστέρων πρὸς τοὺς σημερινούς· μόλις παρατηροῦμεν μικρὰς καὶ ἀσημάντους μεταβολὰς εἰς τὰ παράλια καὶ τὰ μεσόγεια τῶν χωρῶν (2).

Ἡ ἐντύπωσις αὕτη τὴν ὅποιαν ἀποκομίζομεν εἶναι ψευδῆ καὶ ἀπατηλὴ· λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τῆς βραχυπότητος τοῦ βίου ἡμῶν. Ἐὰν ἔμωξ λάθωμεν χρονικὰ διαστήματα πολὺ ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, θὰ ἴδωμεν ὅτι αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς εἶναι σημαντικαὶ καὶ ὅτι ζῶμεν ἐν περιβάλλοντι ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ πάντα μεταβάλλονται καίτοι φαίνονται ἀδρανῆ. Ἐν τῷ μέσῳ τούτῳ διάφοροι μηχανικαί, φυσικαὶ καὶ χημικαὶ δυνάμεις ἀγωνίζονται εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῆς γῆς καὶ καταστρέφουσι τὴν ἰσορροπίαν τοῦ φλοιοῦ αὐτῆς.

Αἱ δυνάμεις αἰτίνες τροποποιούσι τὴν μορφήν τῆς γῆς διαίρουσαι εἰς ἐξωτερικὰς διότι ἔχουσι τὴν ἐστὶαν αὐτῶν ἐκτὸς τῆς γῆς (ἐξωτερικὴ γεωδυναμική) καὶ εἰς ἐσωτερικὰς (ἐσωτερικὴ γεωδυναμική). Βάσις τῆς ἐξωτερικῆς γεωδυναμικῆς εἶναι ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου. Αὕτη ἐξατμίζουσα τὸ ὕψος τῶν θαλάσσιων, ποταμῶν καὶ λίμνῶν μεταβάλλει αὐτὸ εἰς ἀτμούς· οὗτοι ἀνέρχονται εἰς τὰ ὕψηλά καὶ ψυχρὰ τῆς ἀτμοσφαιρας στρώματα μετατρέπονται εἰς σταγόνας ὕδατος, γενόμενα δὲ βαρύτερα πίπτουσι, ὑπέκουσαι εἰς τὸν νόμον τῆς βαρύτητος, ὡς βροχὴ ἐπὶ τῆς χέρσου. Ἡ βροχὴ συμπαρασύρει μετ' αὐτῆς πᾶν τὸ προστυχόν καὶ φέρει αὐτὸ μακρὰν εἰς μέρος ἐνθα θὰ εὕρῃ καταλληλότερον τόπον ἰσορροπίας. Ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου σχηματίζει τοὺς ἀνέμους οἵτινες φέρουσι μετὰ δυνάμει ἰσχυραὶ τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ συντρίβουσα τοὺς ἀνεπιτηχευτάτους καὶ σκληροτάτους βράχους. (A. de Lapparent: Abrégé de Géologie σελ. 14 καὶ ἐφεξῆς).

(1) Τὴν ἀνύψωσιν καὶ ταπεινώσιν τῆς θαλάσσης ἀπέδιδον οἱ Ρωμαῖοι εἰς τὰς θεὰς Venilia καὶ Salacia (Ἀδγουστίνος. De civ Dei Βιβλ. 8ον κεφ. 12ον).

(2) Τὸ ρεῦμα τοῦτο παρατηρήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ A. de Humboldt τὸ Φθινόπωρον τοῦ 1802. (A. de Humboldt: Cosmos τόμ. 1 σελ. 363).

(1) Διὰ τὰς ἐν Εὐρῷ παλιρροίας μὴ ἔχοντες πρόχειρον βοήθημα μεταφέρωμεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν in extenso ὅσα περὶ αὐτῶν ἀναφέρει τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικὸν Μπάρτυ καὶ Χίροτ τόμ. 4ος σελ. 67.

(2) Τὸ ρεῦμα τοῦτο παρατηρήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Κολόμβου κατὰ τὸν γ'. αὐτοῦ πλοῦν. Ἡ ταχύτης αὐτοῦ προσδιορίσθη ὑπὸ τοῦ A. de Humboldt καὶ ὑπὸ τοῦ Daussy καὶ εὐρέθη ἰσθμῶν 18960 μ. εἰς 24 ὥρας. Ἡ δὲ θερμοκρασία αὐτοῦ εἶναι 22° ἕως 27° (A. de Humboldt: Cosmos Τόμος Γ'. σελ. 361 — A. Garot: Traité de physique 21e Edition σελ. 1153).

(3) Ὁ νέος χάρτης τῆς πόλεως ἡμῶν ἐλαχίστας θὰ παρέσχη διαφορὰς ἐνεκα τῆς κατασκευῆς τῆς προκυμῆσιν καὶ τῶν περὶ τὴν πόλιν οἰκισκῶν.

FRANCIS BACON

My name and memory
I leave to foreign nations
and to my own country after
some time is passed over.

ΑΙ βαθείας έννοίας και άνκμφισθητήτου άληθείας περιεκτικαί αύται λέξεις εύρέθησαν έν τή διαθήκη του Francis Bacon μετά την έκ του κόσμου τούτου άποδημίαν έκείνου έμφαίνουσαι τήν επιθυμίαν του διαθέτου, όπως ουχι έκ των πράξεων άλλ' έκ των συγγραμμάτων αύτου κριθή υπό τε των συγχρόνων και ίζία υπό των μεταγενεστέρων. «Ο μεγάλωσι πρό της ιστορίας ιστάμενος άνήρ ούτος και παρ' αύτης τήν προσήκουσαν περι έαυτου κρίσιν άπεκδεχόμενος, άπασχολεί ου μόνον τήν καθόλου ιστορίαν του Βρεττανικού έθνους, αλλά πρό παντός και αύτήν τήν άγγλικήν φιλοσοφίαν. Βαρέα διαπραξάμενος σφάλματα έν τή σταδιοδρομία αύτου ως πολιτικού άνδρός, δι' α' κατεδικάσθη και έφυλακίσθη, σύνοιδεν ότι ή κρίσις των συγχρόνων έμελλε να ή δυσμενης, αλλά πέπεισθη ότι ο χρόνος ήδύνατο να επιθέση λήθης πέπλον επί των σφαλμάτων αύτου, έν ή ή μήνη των μεγάλων αύτου τή πατριδι υπηρεσιών ήθελεν είναι άλητος.

Ο άνήρ, άμυδράν του όποιου είκόνα μετά δέους τολμώμεν να παραστήσωμεν ένταύθα, ήτο ο νεώτατος υίός του Νικολάου Βάκωνος, μεγάλου σφραγιδοφύλακος της Άγγλίας, γεννήθη δε έν Λονδίω τή 22α Ιανουαρίου 1561. Η μήτηρ αύτου Anne Cooke υπήρξε μία έκ των λογιωτέρων γυναικών της συγχρόνου έποχής, γνώσκουσα καλώς έκτός της άγγλικής, τήν Λατινικήν, Έλληνικήν, Γαλλικήν και Ιταλικήν γλώσσαν. Μία δε έκ των αδελφών αύτης έτύγχανε σύζυγος του Λόρδου Burleigh ύπουργού της Βασιλείας Έλισάβετ, ώστε ο Βάκων είχε θεϊον τόν πεφνημισμένον έκείνον πολιτικόν άνδρα. Ουδόλως άρα άπορον ότι ο άμεσος βλαστός του σφραγιδοφύλακος και άνεπιός του θησαυροφύλακος είχε πλήρες αίσίων έλπίδων τó μέλλον, αξιόχρεως του όποιου όνειρε ήγγυητής ήν ή καταγωγή και ή μετά προσώπων ύψηλής περιωπής συγγένεια αύτου.

Καίτοι δέν γνώσκωμεν πολλά περί της νεαρής του Βάκωνος ήλικίας ούτε περί της κατά ταύτην εκπαιδύσεως αύτου, όμως εί.ε πιθανώτατον ότι τά πρώτα στοιχεία της μορφώσεως έλαβε παρά της έξόχου μητρός, ής τό τε σφρίγος της διανοίας και ίας ροπής έκληρονόμησε. Λόγιός τις μάλιστα των χρόνων έκείνων άνατέρει ότι τό ευδαίμον παιδίον ήτο πρώτιστον διά τε τήν άγγλίσιαν και έτοιμότητα του πνεύματος τούτου, ώστε ή Βασίλισσα Έλισάβετ άρρητον ήσθάνετο ήδονήν όμιλούσα μετ' έκείνου και ύποβάλλουσα αύτψ ποικίλας έρωτήσεις είς άς άπήντα κατά τρόπον μαρτυρούντα ώριμότητα και βρύτητα πνεύματος δυσμύθιστον πρός τά έτη της ήλικίας αύτου, δι' ε συχνάκις άπεκάλει αυτόν «τόν νέον μέλλοντα σφραγιδο-

φύλακα». Ένδεκαετής τήν ήλικίαν εισήλθεν είς τό Cambridge College, έν ή δ' εκεί έσπούδαζε, καιτοι μη ύπερβάς τήν ήβην, συνέλαβεν έν τή μεγάλη του διανοία τό παράβολον σχέδιον της μεταβολής της μεθόδου του σκέπτεσθαι, κατανοήσας ότι ή φιλοσοφία πρός έκπλήρωσιν του προορισμού αύτης, όστις είναι ή ανακάλυψις της άληθείας έκ του βυθού του διανοητικού μεταλλείου, χρίζει νέας μεθόδου, και ως τωαύτην μετέπειτα έν τοις έργοις αύτου ύπέδειξε τήν επαγωγικήν (inductive), και ήτις είναι πραγματοποιήσις ιδέας συλληφθείσας κατά τόν χρόνον των σπουδών. Περαιτώσας τάς πανεπιστημιακάς σπουδάς νεαρώτατος έτι τήν ήλικίαν μετέδη είς Παρισίους ως ακόλουθος της εκεί Άγγλικής Πρεσβείας τόν Φεβρουάριον έμωσ του 1579 άνεκλήθη έκ της θέσεως έκείνης ένεκα του αίφνης θανάτου του πατρός του, ο όποιος άποτελεί τήν άρχήν και άφετηρίαν των άτυχημάτων αύτου, του πατρός μη δυνηθέντος, ως έκ του θανάτου, να περαιώση τάς διαπραγματεύσεις πρός έξαφάλιν έπαρκούς εισοδήματος διά τόν νέον Βάκωνα. Η οικονομική αύτη άνεπάρκεια έβύθησεν αυτόν είς πολλά χρέη με τά όποια καθ' έλον τόν βίον διετέλεσε δεσμευμένος.

Τή 1584 έγέμετο μέλος της Βουλής των Κοινοτήτων πλήρης ειλικρινούς έλπίδος να άφιέρωση έκυτον είς τήν υπηρεσίαν της πατρίδος. Καί, ως έν τή φιλοσοφία του σκοπόν είχε να επινόηση νέαν πρός έρευναν της άληθείας μέθοδον, ούτω και έν τοις πολιτικοίς έκαιετο υπό της επιθυμίας να άποδη ή μεταρρυθμιστής της κυβερνήσεως της τε εκκλησίας και πολιτείας.

Τά έξοχα διανοητικά προτερήματα, άτινα έπεδαψίλευσεν αύτψ ή φύσις, συντέλεσαν μεν να καταλάβη αύτου άπήρεσε τή Βασίλισση και τή ανωτέρω μνημονεύθεντι υίειψ του και ούτω στερηθείς της βασιλικής ευνόιας, ήτις ούκ όλίγον οικονομικώς έστοίχισεν αύτψ, προσεπάθησε να άπαλλαγή νυμφευόμενος πλουσίαν τινά χήραν τήν κυρίαν Hatton, άλλ' άποτυχών συνέληφθη και έκρατήθη έν ταις φυλακαίς πρός άπίστι των χρεών, δι' ών ήτο βεβαρυμένος. Κατά τάς αντίξόους ταύτας περιστάσεις ο Βάκων άπησχόλει τήν μεγάλην και βαθείαν αύτου διάνοιαν συγγράφων πραγματείας (Essays) ή ύποθήκας πολιτικάς και ήθικάς, άίτινες άποτελοϋσι τό κυριώτατον έργον του έν τή Άγγλική γλώσση, και άίτινες απέδειξαν τόν Βάκωνα κορυφήν των παλαιών διδασκάλων της Άγγλικής πεζογραφίας. Οτε πρώτον τή 1597 έδημοσιεύθησαν αί πραγματείαί αύται, ήσαν δέκα τόν αριθμόν, έτεραι όμως είς ταύτας προσετέθησαν έν τή έκδόσει του 1612 και τέλος ο αριθμός αύτων άνήλθεν είς πενήντα και όκτώ. Ο θάνατος της βασίλισσας Έλισάβετ και ή είς τόν θρόνον άνάρρησις του βασιλέως Ιακώβου δέν έπήνεγκε μεγάλην βελτίωσιν, εϋθής άμέσως, είς τήν τύχην του Βάκωνος, ως είχεν ούτος έλπίσση. Αρχομένου του 1605 έδημοσίευσε και άφιέρωσε τή βασίλει έτερον έργον επιγραφόμενον « πρόςδος της γνώσεως » (the advancement of learning)

πραγματεία άγγλιστί συγγραφεία, έν τή όποία έποίησατο τήν πρώτην άπόπειραν πρός ταξινόμησιν πάντων των κλάδων του άνθρωπίνου έπιστητού. Από του σημείου τούτου άρχεται πως προσημειώσα αύτψ ή τύχη έν έτει 1607 διωρισθείς εισαγγελεύς (solicitor general) ήρξατο αναθαρρών ει τάχα ή αύριον έσαιτο άμείνων, άλλ' είχε πολύ εισέτι να άναμείνη πριν επί-τύχη προαγωγήν, διότι εί και ήν άφοσιωμένος τή Βασίλει υπάλληλος και θαμά ούτος έχρωτό ταις σοφαίς αύτου συμβουλαίς, έφάνετο άπρόθυμος πρός πάνσαν προαγωγήν και μόλις τή 1612 κατώρθωσεν ο Βάκων γενόμενος πρώτον γενικός εισαγγελεύς (Attorney general) να καταλάβη τήν ύψηλήν θέσιν του μυστικοσυμβούλου του βασιλέως Ιακώβου. Τή 1617 άνήλθεν είς ήν και ο πατήρ του θέσιν, τή 1618 έγέμετο Αρχιγραμματεύς (Lord Chancellor) και ούτως έπληρώθη άπασα ή ευγενής φιλοδοξία του κατορθώσαντος να υπερακοντίση τους γενόμενους έκάστοτε έμποδών ταις ευγενέσιν αύτου επιθυμίαις. Πρό τούτου όμως ή φήμη του ως φιλοσόφου διφρηλατήσασα έξίκετο είς τό μεσοράνημα συνεπειά της δημοσιεύσεως του μεγίστου και άθανάτου έργου του. Η λογική του Αριστοτέλους, έν έβούλετο να αντικαταστήση έν τή μεθόδω του σκέπτεσθαι, έκάλειτο « Όργανον » (The instrument), εϋθεν ούτος θαρραλέως έπιτιλοφώρησε τήν ιδικήν του Ν ο ν Ό ρ γ α ν ο - (Novum organe, the New instrument). Του βιβλίου τούτου άρχή και τέλος ήν να αναλύση τήν έξ επαγωγής μέθοδον του σκέπτεσθαι, επί της όποιας ή φιλοσοφία αύτου έδράζεται. Έγράφη δε τό έργον είς τήν Λατινικήν γλώσσαν ένά καταστή κοινόν πάντων των τότε λογίων της Ευρώπης άπόκτημα και υπό πάντων άναγνωσθή. Δυνάμεθα σήμερα να λάβωμεν πενιχράν τινά ιδέα των κόπων, είς ους υπεβλήθη ο συγγραφεύς, ένά καταστήση τό έργον άντάξιον της φήμης του, άν μάθωμεν ότι άντέγραψε και διώρθωσε τούτο δωδεκάκις πριν παραδώση αυτό είς τήν πλειάδα των φιλοσόφων της συγχρόνου και μεταγενεστέρης έποχής. Έν ή όμως ή φήμη του Βάκωνος, ως τε φιλοσόφου και πολιτικού άνδρός εκυριάρχει είς τό υπέρτατον ύψος της παντοδυναμίας της, έξ άπίνης μέλανα νέφη ήρξαντο συσκοτίζοντα τόν ευρύτατον αύτου όρίζοντα. Οι πολλοί, ως οι θαυμασταί του, έχθροί, των όποιων, ή δύναμις και τό μεγαλείον έκείνου, έθάμβου τους όφθαλμούς και έσκοτίζε τήν διάνοιαν, ήγειραν μυσάραν κατ' αύτου κατηγορίαν, ως δώρα δεχομένου έν τή ενασκήσει των ύψηλών αύτου καθηκόντων, κατηγορίαν άποδειχθείσαν, ως μη ύφελεν, άληθή. Καίτοι δε ή πικρησία μετ' ής ώμολόγησε τήν ένοχήν του έλεει πως αύτην πρό των άγρόπνων όμμάτων της ιστορίας, δέν ίσχυσεν όμως αύτη να μαλάξη και τους άτέγκτους δικαστάς της παρανομίας του, δι' ο κατεδικάσθη είς πρόστιμον 40,000 λιρών, εσύρθη είς τάς φυλακάς και έστερήθη των πολιτικών δικαιωμάτων κηρυχθείς άνάξιός της ύψηλής τιμής του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Ημείς όμως σήμερα δικάζοντες τούτον δέν όφείλομεν να παρίδωμεν τήν τότε

Έκδηλούται δε ή έξωτερική γεωδυναμική α) διά της άτμοσφαιρας άποτελεσμα δε ταύτης είναι ή διάσθρεψις και ο σχηματισμός των πετρωμάτων και ο σχηματισμός των θαλασσίων και χερσαίων θινών β) διά του ρέοντος ύδατος του όποιου ή ένέργεια είναι μηχανική και χημική Το ύδωρ (βροχή) ως μηχανική δύναμις διαβιβρώσκει τό έδαφος, ιδει άρχήν είς τους χειμάρρους και τους ποταμούς οΐτινες σχηματίζουσι τά δέλτα και τάς προσχώσεις, είς τάς πηγάς αίτινες παράγουσι τά σπήλαια. Ως χημική δε δύναμις έχει διπλήν ένέργειαν καταστρεπτικήν και επανορθωτικήν διότι πάν φαινόμενον καταστροφής άκολουθείται υπό φαινόμενου άνασχηματισμού.

Έκδηλούται δε ή χημική ένέργεια του γλυκέος ύδατος διά του σχηματισμού των σταλακτιτών και σταλαγμιτών, των στρωμάτων του καολίνου και των φαιμοπέδων.

γ) διά του θαλασσίου ύδατος του όποιου άποτελεσμα είναι ή διάσθρεψις των άκτών. Έξαμιζόμενον δε σχηματίζει παχέα στρώματα γύψου, μαρμάρου και μαγειρικού άλατος.

δ) διά της επενεργείας των πάγων οΐτινες σχηματίζουσι τάς χιονιθόνας (avalanches) και τους παγετώνας.

Είς τήν έξωτερικήν γεωδυναμικήν υπάγεται και ή υπενέργεια των ένοργάνων όντων, ήτις εμφαίνεται διά του σχηματισμού των στρωμάτων της κιμωλίας (έκ των έγγυματογενών και των διατόμων), των καυσίμων όρυκτών, (της τύρφης και των γαιανθράκων) και διά της εργασίας των κοραλλίων, τά όποια σχηματίζουσι τάς κοραλλιογενείς νήσους της Πολυνησίας και τά Atoll (1).

Είς δε τάς έσωτερικάς δυνάμεις (έσωτερική γεωδυναμική), καταλέγεται α) ή ένέργεια των ήφαιστειών άπό των όποιων έκέρει λάβα δυναμένη να καλύψη έκτασιν πολλών έκατοντάδιων Χμ. και βάρους πολλών έκατομ. κυβικών μέτρων (2). β) ή ένέργεια των θερμών πηγών ήτις καταφαίνεται διά των άποτελεσμάτων των θειωγών (Solfatares) των γεϋσέρων και των μεταλλικών πηγών (άποσβέστως των ύδάτων της Αϊδηψού και των ύδάτων της Ιεραπέλειως παρά τήν Σμύρνην κατά τους αρχαίους χρόνους), και τέλος αί σεισμικά δονήσεις. Έκ τούτων θα άνεπτύξωμεν τάς κυριώτερας.

Κ. Θ. ΠΑΓΩΝΗΣ

(1) Atoll νήσος κοραλλιογενής σχήματος στεφάνου κατά τό μάλλον ή ήττον συνεχούς περιβάλλοντος έσωτερικήν λίμνην' ύψοϋται 2 ή 3 μέτρα υπεράνω της θαλάσσης έχει διάμετρον 30 έως 100 μ. και καλύπτεται υπό φυτείας.

(2) Είναι αξιο παρατηρήσεως ότι κατά τήν έκρηξιν του ήφαιστειού του όρους Pelée (Μαρτινική) τή 8η Μαΐου 1902 δέν έχύθη λάβα αλλά θερμή ρευστή ίλύς, συμπαρασύρασα μεγάλους όγκολίθους, και νέφη διάπυρα άτινα επέφεραν τόν δι' ασφυξίας θάνατον είς τους κατοίκους της πόλεως του Αγίου Πέτρου. (E. Gautier : Année Scientifique έτη 1902 και 1903).

κρατούσαν τακτικήν, ἔπως ἀμείβονται πολλοὶ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους διὰ δωρεῶν χρηματικῶν καὶ ἦν μὲν ἡ συνήθεια αὕτη παράνομος, ἐφείλεμεν ἑμῶς νὰ μὴ λησμονήσωμεν ὅτι τοῦτο παρεβλέπετο. Ἐτι δὲ μάλλον καταδικάζομεν τοὺς κατηγοροὺς τοῦ Βάκωνος διότι οὐχὶ τὸ εὐγενὲς ἐλατήριον τῆς αὐστηρίας καὶ ἀκριβοδικαίας τῶν νόμων ἐφαρμογῆς ὤθησεν αὐτοὺς εἰς τὴν κατηγορίαν, ἀλλὰ ζηλοτυπία καὶ προσωπικὴ κακηντρέχεια.

Εὐτυχῶς ἑμῶς ὁ Βασιλεὺς, οὕτως ἢ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εὐνοία δὲν ἐπαυσε, ἀπεφυλάκισεν αὐτὸν μετὰ διείταν, τὸ πρόστιμον ἠλαττώθη καὶ ἐπὶ τέλους ἠλευθερώθη ἀποκλεισθεὶς μόνον τοῦ δικαίουματος νὰ μὲν ἔν Δουβίνῳ ἢ νὰ παρακἀθηται ὡς μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων. Ἐν τούτοις, χάρις εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ Βασιλέως, πᾶσα ἐλπίς ἀνακτῆσεως τῶν ἀπολεσθέντων τούτων προνομίων δὲν ἀπώλετο. Πρὶν τύχη μάλιστα Βασιλικῆς χάριτος, ὁ Βασιλεὺς ἐζήτησε τὴν πολῦτιμον γνώμην του περὶ μελετωμένης τινὸς δικανικῆς μεταρρυθμίσεως.

Πλὴν, φεῦ! ὁ ταχέως καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐνοκῆψας θάνατός του (Ἀπρίλ. 9 1626) ἐματαίωσε τὰς εὐγενεῖς ταύτας ἐλπίδας, θεὸς ἅμα τέρμα εἰς τὰς φιλολογικὰς ἀσχολίας τοῦ ἀνδρός, εἰς ἃς ἡ γονιμότης αὐτοῦ διάνοια ἐνετράφη ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων καὶ τηλικούτων βιωτικῶν κλυδῶνων.

Ὁ Βάκων γενικῶς ἐπινομάσθη «πατὴρ τῆς σύγχρονου ἐπιστήμης», ἀλλ' ὁ τίτλος εἶναι ἐσφαλμένος. Οὗτος δὲν ἔκαμεν ἐπιστημονικὴν τινα ἀνακάλυψιν. Οὐδὲν προσέθηκεν εἰς τὴν περὶ τῆς φύσεως γνῶσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἱ ἐπελεθοῦσαι καὶ ἐπερχόμεναι γενεαὶ ὀφείλουσιν αὐτῷ εἶναι οὐχὶ νέα τις ἐπιστήμη, ἀλλὰ νέα καὶ ἀληθὴς κλεῖς, δι' ἣς ἀνοίγεται ἡ ὁδὸς ἢ ἀγούσα πρὸς τὴν ἐπιστήμην. Ὁ εἰς αὐτὸν ὀφειλόμενος ἐπαινος εἶναι ἀνάλογος πρὸς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἀνήκει εἰς τὸν ἐφευρέτην μηχανῆς νέας. Κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Βάκωνος, ὁ ἐπιστήμων, ὁ ἐρευνητὴς τῆς ἀληθείας, ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τὰ γεγονότα ἐπιμελῶς κατὰ βέθος καὶ πλάτος, τότε δὲ ἀλλὰ μόνον τότε δύναται νὰ διατυπώσῃ τὰ συμπεράσματα τῶν ἐρευνῶν του, συνοψίζων ταῦτα εἰς γενικὰ ἀξιώματα, ὅπερ εἶναι τὸ ἀληθὲς γνώρισμα παντὸς ἀληθοῦς ἐπιστήμονος. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἡ τῆς παρατηρήσεως, τῆς πείρας, ἢ ἐκ τῶν ὑστέρων κατ' ἄλλην ἔκφρασιν, καὶ αὕτη ὑπῆρξε τὸ κυριώτατον ὄργανον τῆς ὀρθῆς διανοήσεως πάντων τῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ τοῦ Newton, Faraday καὶ Darwin.

Παράφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Δ. ΚΑΠΠΟΣ

Διδάκτωρ τοῦ Δικαίου

Κρίσεις τῆς ἔγκριτου ἐφημερίδος «Ὁμοιοῖα» διὰ τὸν ἡμέτερον Σύνλογον. — Ἐὶ πολὺκροτον τοῦ Ἐπιγράμμου παράγγελμα «**Νᾶφε καὶ μέμνασ' ἀπίσθειν**» δὲν θὰ ἀπετέλει βεβαίως ἄρθρον φρονῶν, ἐὰν ἀντετάσσοτο εἰς τοὺς ἐξαιρόντας τὴν σταδιοδρομίαν, ἢν διήνυσεν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ ὁ φιλολογικὸς σύλλογος ἢ «**Νέα Ζωή**». Καὶ εἶναι ἀληθῶς λαμπρὰ ἢ σταδιοδρομία αὕτη, ἀποσπῶσα ἐπιφώνιμα θαυμασμοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ φύσει μὴ ῥέποντος εἰς ἐκστάσεις ἐνθουσιασμοῦ, διὰ τὴν φιλότιμον ἐργασίαν, ἣν ἔχουν νὰ ἐπιδείξωσιν οἱ συμπαθεῖς νέοι τῆς «**Νέας Ζωῆς**».

«Τὸ ἔθνος ἡμῶν ὑπῆρξεν ἔθνος ἠρώων οἱ αὐτὰ ταχὺ νὰ μὴ καταστῇ καὶ πάλιν τοιοῦτον; Ἐμπνεόμενοι ἐκ τῶν μεγάλων παραδόσεων τῆς ἀρχαιότητος, μελετώντες τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐνδοξωτοῦ τῶν λαῶν τοῦ κόσμου, ἱστορίαν τρισχιλιετη, ἢς πᾶσα σχεδὸν σελεῖς εἶναι καὶ ἐν ὑψηλῶν οὐραγμῶν ἠρωϊσμοῦ καὶ ἐθελουσιασ, εἶναι μίαν εἰκὼν ἀνεφίκτου ἠθικοῦ μεγαλείου, μίαν ἐκφανθῆς ἀπαραμίλλως λεπτειπέλετου πολιτισμοῦ, οἱ Ἕλληνας νεανιοὶ θὰ ἐξαρθῶσιν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς τελειότητος, ὅπερ μόνον ἐντίκει εἰς τὰς ψυχὰς σαφῆ συνειδήσιν τῶν καθηκόντων καὶ τῶν υποχρεώσεων Ἑλλήνων πολιτῶν μόνον οὗτω πῶς μεμορφωμένοι καὶ συγκεκρινημένοι, δυνάμεθα νὰ ἐπιτυχωμεν τὴν ἐκπληρωσὴν τῶν ἱερῶν πῶν, οἵτινες μεταδιβάσκονται ἀπο γενεᾶς εἰς γενεάν, νὰ ἀναπλασώμεν τὴν Ἀνατολὴν καὶ νὰ ἀναπτύξωμεν πολιτισμὸν ὑπέρτερον ἐν πολλοῖς καὶ αὐτοῦ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ. Αἱ ἐθνικαὶ δυνάμεις δὲν εἶναι εὐτυχῶς κατώτεραι πρὸς τοιοῦτον ἔργον, ἀνάγκη ὅμως νὰ παρασκευασθῇ τὸ ἔδαφος ὅπως αὐταὶ τεθῶσιν ἐν ἐνεργείᾳ, ἐὰν δὲ ἡ ἀπανταχοῦ Ἑλληνική νεολαία, ἀφιστοιμημένη τῶν εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτῆς ἔξεων καὶ συνηθειῶν, ἠσυχολεῖτο περὶ μεγάλα καὶ σοβαρά, τὸ ἔθνος θὰ ἀπεκτα ταχέως ἠγετιοῦ τῆς δυναμένης νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸ ἐκεῖ οπου αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις καὶ τὰ ὑψίστα ἔθνηκα ἰδεώδη το καλοῦσιν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιπνεύσῃ πανταχοῦ φιλόσοφον καὶ ἐθνικὸν πνεῦμα, ὡς τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, ὅπερ ὠδήγησεν τὴν συντετριμμένην καὶ παραλύτον Γερμανίαν τῆς Ἰένας εἰς Σαδόβαν, εἰς Μίετς καὶ εἰς Σεδάν, ὅμοιον πρὸς τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο ὅπερ ὀδηγεῖ σήμερον τὴν Ἰαπωνίαν, ἐν μεσῷ τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς ἐκπλήξεως, ἀπὸ νίκης εἰς νίκην καὶ ἀπὸ θριάμβου εἰς θρίαμβον.

Τὸ Σπαρτιατικὸν «**Ἀνδρες δὲ γ' ἐσομεθα πολλὰ κάρρονες**» πρέπει νὰ εἶναι τὸ σύμβολον παντὸς Ἑλλήνος νεανίου, ἔχοντος τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν νὰ συντελέσῃ ὅπως ἡ Πατρίς καταστῇ, μίαν ἡμεραν, μεγάλην καὶ ἰσχυρὰ, ευπρεπῆς ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ποαιτισμῷ, ὡς κατὰ τοὺς χρόνους, κατ' οὐδ' ὁ Μιατιδῆς συνέτριβε τὰ πλῆθη τῶν βαρβάρων καὶ οἰοσκόρπιζεν αὐτὰ ἐν Μαραθῶνι, ὁ Θημιστοκλῆς ἠνοίγεν ἐν Σαλαμῖνι ὑγρὸν τάφον εἰς τὰς μυριάδας τῶν

ναυτῶν τοῦ Ξέρξου, καὶ ὁ Κίμων ἐδέσμευε δι' ἀλύσεων τὴν κατακτητικὴν ὁρμὴν τῶν Περσῶν.

Τότε ἡ Ἑλλάς ἦτο πρωταγεῖον πάσης σοφίας, καὶ ἀνέπτυξε πολιτισμόν, τοῦ ὁποῖου ἡ λάμψις φωτίζει καὶ σήμερον ἐτι ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Τὴν ἐποχὴν ταύτην πρέπει γὰ ὄνειρεῦνται καὶ νὰ ποθῇ ἡ Ἑλληνική νεολαία, αἱ χρῆσται αὐτὰ ἐλλπίδες τῆς Πατρίδος, οἱ μέλλοντες αὐτῆς προστάται καὶ πρόμαχοι.

Διαγωνισμὸς τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρίας. — Παρισταμένου πολλοῦ κόσμου λογίων ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνέγνωσεν ὁ κ. Καρολίδης τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ὀκτὼ Πανελληνίων ἔργων ἕντινα τὸ τρίτον ἦδη ὑπεβλήθησαν εἰς διαγωνισμὸν. Πρῶτον βραβεῖον ἔλαβεν ἡ μελέτη τοῦ κ. Τάκη Κανδηλώρου ἣτις ἀποτελεῖται ἐκ δύο πραγματειῶν. Καὶ ἡ μεν πρώτη εἶναι πρωτότυπος ὅπως διευκρίνισις τῶν ἀφορώντων τοὺς ἐθνικοὺς ἡμῶν χοροὺς ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀρχαίους μετὰ περικοπῶν πλῆθους ἀρχαίων συγγραμμάτων καὶ εἰκόνων ἐξ ἀγγείων καὶ ἀναγλύφων ἐκ τῶν παγκοσμίων μουσείων, μετὰ περιέργων καὶ ὁλων νέων παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ τῶν χορῶν καὶ τοῦ μέτρου τῶν χορικών ᾠμάτων καὶ ὅπερ σπουδαιότατον, μετὰ τῆς μουσικῆς δι' εὐρωπαϊκῶν χαρακτῆρων ὑπερδιακοσίων ᾠμάτων τοῦ συρτοῦ, τοῦ πνιδηκτοῦ, τοῦ στα τρία, Τσακώνικου κ.λ.π. χορῶν.

Τὸ β' βραβεῖον ἐδόθη εἰς τὰ «**Καλαβρυτινά**» τοῦ κ. Ν. Βέν καὶ τὸ γ', εἰς δύο Μακεδονικὰς πραγματείας τῶν κ. κ. Ἰωαννίδου καὶ Λαζάρου.

Τὰ Βραβεῖα τοῦ Ἀρσάκειου. — Τὴν Κυριακὴν 26 Ἰουνίου εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ νέου κτιρίου τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἑταιρίας ἣτις ἐπεκρατήσε νὰ λέγεται «**Ἀρσάκειον**» ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ παλαιοῦ κτιρίου ἱεμνήστου Ἀρσάκη, ἐγένετο ἡ συνήθης ὡραία τελετὴ τῆς ἀπονομῆς βραβείων ἐκ 500 δραχμῶν εἰς τὰς ἐπιτυγχανούσας ἐν διαγωνισμῷ μαθητρίας τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Διαισκαλείου.

Ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑταιρίας κ. Γ. Μιστριώτης δι' ὡραίας προσαλαγῆς ἐξείρει τὸν σκοπὸν τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἑταιρίας καὶ τον ζῆλον τῶν μαθητριῶν, ὅπως καταστῶσι τελεια Ἑλληνίδες. Εἶτα ὁ κ. Μιστριώτης λέγει ὅτι τὸ θέμα ὅπερ προϋτάθη εἰς τὰς 17 διαγωνισθείσας μαθητρίας ἐκ τῆς τελευταίας τάξεως ἀμφοτέρων τῶν Διαισκαλείων ἦτο «**πῶς δύναται ἡ γυνὴ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ παιδός, εἴτε ὡς μητρὸς, εἴτε ὡς διδασκάλισσα καὶ νὰ διαπλάσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ**».

Τὸ θέμα τοῦτο ἀναφέρει ὁ κ. Μιστριώτης ἀνεπτύχθη καίτοι ἐκ τῶν δυσκολωτάτων, μίαν ἐπισταμένως ὑπο τῶν βραβευθεισῶν μαθητριῶν μὲ ἄρκετὰς ἐννοίας καὶ ψαυσεολογίαν ἐπιμεμελημένην.

Τὸ Πᾶλλειον βραβεῖον τὸ προσωρισμένον διὰ τὰς μαθητρίας τοῦ Ἐσωτερικοῦ οἰδασκαλείου ἔλαβεν ἡ δις Ἑλένη Γ. Χατζηπέτρου, τὸ δὲ Μπυτάσειον τὸ προσωρισμένον διὰ τὰς τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἡ δις Ἑλένη κ. Ρίζου.

Γ. Γ. Δέρβου — Χριστιανικὴ Γραμματολογία.

Τοιαύτην ἐπιγραφήν φέρει ἡ πρό τινος ἐκδοθεῖσα δῖτομος πραγματεία τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ Γ. Δέρβου ἡ περιλαμβανούσα τὴν Χριστιανικὴν Γραμματολογίαν ἦτοι τὴν ἱστορίαν τῆς Χριστιανικῆς Γραμματείας ἢ λογοτεχνίας, ἢ ὑπὸ γενικωτέρων ἐννοίαν, τῆς Χριστιανικῆς φιλολογίας, ἀπὸ τῶν χρόνων αὐτῶν

τῆς Γενέσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τοῦ τέλους περιπτου τοῦ γ' μετὰ Χριστὸν αἰῶνος.

Νέον μουσικὸν ἔργον. — Ἐξεδόθη δι' ἄσμα καὶ κλειδοκύμβαλον ἡ μουσικὴ τῆς «**Ξενιτεμένης ἀγάπης**» λεμβωδίας συντεθείσης ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου μουσικοῦ κ. Ἀθ. Ζαχαροπούλου, ἐπὶ στίχων τοῦ κ. Κ. Γκέσκου. Ὁ κ. Ἀθ. Ζαχαροπούλος, διευθυντὴς τῆς Φιλαρμονικῆς μουσικῆς Τρικαλάων εἶναι συνθέτης τῶν γνωστῶν λαϊκῶν ποικῶν «**Πιπίνας**» καὶ «**Τριγόννας**».

Μελέτη περὶ ποιήσεως Ἀχιλλέως Παρόδου.

Ἐλάθομεν εἰς κομψὸν φυλλάδιον ὡραίαν μελέτην γαλιιστὶ συντεταγμένην περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ ἱεμνήστου Ἀχιλλέως Παρόδου. Ἡ μελέτη αὕτη ἐγράφη ὑπὸ τοῦ εὐέλπιδος ὁμογενοῦς νέου κ. Ἀλεξάνδρου Σκούφου, ὃν καὶ συγκαίρομεν διὰ τὴν ἐπίνοιαν, ἣν ἔσχεν ὅπως καταστήσῃ γνωστὴν καὶ εἰς τοὺς ξένους τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ κρατίτου τῶν ἐθνικῶν ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἐκατονταετηρὶς τοῦ Schiller. — Ἡ πρώτη ἑκατονταετηρὶς τοῦ θανάτου τοῦ Schiller ἐωρτάσθη τῇ 5 Μαΐου 1905 μεγαλοπρεπεστάτη εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Γερμανίας ἰδιαίτατα δὲ εἰς Weimar ἐνθα ἀναπαύεται ὁ νεκρὸς τοῦ ποιητοῦ ἐν τῷ μαυσολεῖῳ τῶν πριγκίπων. Περὶ τὰς 60,000 φοιτητῶν συνέρυσαν ἀπὸ ὅλα τὰ Πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας ὅπως συμμετάσχωσι τῆς πομπῆς ἣτις παρήλασε πρὸ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Schiller. Τὸ θέαμα τῆς παρελάσεως τῶν μετὰ τὴν πηλίκια, τὰς ταινίας καὶ τὰς σμαῖας τῶν σωματείων εἰς ὃ ἀνήκον ἦτο ἐξαιρετικῶς μαγευτικὸν καὶ μεγαλοπρεπές.

Θερμοκρασία ἐν τῇ Σαχάρα. — Ἰδοῦ κατὰ τὸ ἐγκριτὸν περιοδικὸν «**La Nature**» ἢ κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα ἐπικρατήσασα ἐν τῇ Σαχάρα θερμοκρασία: Τῇ 19 Δεκεμβρίου, μεταξὺ Tougourt καὶ Guerrara, μεδονύκτιον — 1^ο C'. ὄρθρος (6 ὥρ. 15), — 2^ο C'. ἀνατολὴ ἡλίου (7 ὥρ. 15) — 1^ο. 2 ὥρ. 30 ἔσπερας, 24^ο C'. ὑπὸ σκιάν 7 ὥρ. 5^ο C'. 8 ὥρ. 30, — 4^ο. Νηνεμῖα, αἰθρία. Τῇ 20 Δεκεμβρίου, ὠραν 7, 30' τῆς πρωίας, — 1^ο, καὶ ἰσχυρὰ ὀροσοπάχνη, ἣτις εἰς τινα μερὰ εἶχε πάχος 1 ἑκατοστόμετρον.

Πρόρρησις καιροῦ. — Ὁ Αὐστριακὸς μετεωρολόγος Nowon διατεινεται ὅτι βοηθεῖα φυτοῦ Arbrus precatorius καλουμένου, ἀνακαλυφθέντος ἐν Μεξικῷ δύναται νὰ προὖρῃ τὸν καιρὸν εἰς ἄκτινα 7000 χιλιομέτρων καὶ πολλὰς ἡμέρας ἐκ τῶν προτέρων.

Σεισμοί. — Ἐν Μεξικῷ, τῇ 26 Μαΐου, ἡ πόλις Tamazoulo κατεστράφη σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν ἐκ σεισμοῦ.

Τῇ 29 Μαΐου, ἐν Morlaix τῆς Βρεττανίας ἰσχυραὶ σεισμικαὶ δονήσεις ἐγένοντο αἰσθηταί.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου συχναί

σεισμικαὶ δονήσεις ἐγένοντο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Γενούσης. Οἱ χωρικοὶ πλείστων παραλίων χωριῶν διενηκτέρευσαν ἢ ὑπαίθρῳ ἐκ φόβου μὴπως καταρεύσῳσιν οἱ οἰκίαι τῶν.

Οἱ μετεωρολόγοι θεωροῦσι τοὺς σεισμούς τούτους ὡς ἀπὸ κινήσεων τῶν ἐν τῇ Βαλκανικῇ χερσονήσῳ σημειωθέντων.

Ἐν Σκούταρι (ἀρχ. Χρυσόπολις) τρεῖς νέα σεισμικαὶ δονήσεις συνδεόμεναι ὑπὸ βροντῶν ἐγένοντο αἰσθηταί.

Πλημμύραι. — Ἐν Ἰταλίᾳ, συνεπεῖα τῶν συνεχῶν βροχῶν καὶ καταγίδων ὁ Τίβερις ἔφθασεν εἰς ὕψος 13 μέτρων. Εἰς Τρομο ὀκτώοικίαι κατέρρευσαν.

Ἐν Μαδαγασκάρῃ ἡ εἰς τὸ νότιον διαμέρισμα τῆς νήσου ἐπικρατήσασα κακοκαιρία ἀπὸ τῆς 27 Μαρτίου μέχρι τῆς 7 Ἀπριλίου, καὶ ἐπακολουθήσασα πλημμύραι προῦξένθησαν ἀληθεῖς καταστροφάς.

Ὑέλλαι, Κυκλώνες. — Ἐν Ἀλγερίᾳ, τῇ 23 καὶ 27 Μαΐου, ὑέλλαι βιαιόταται ἐξεργαγῆσαν ἰδίως εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς Κωνσταντινῆς, τοιαύτας καταστροφὰς ἐπενεγκούσαι, ὥστε οἱ ἀποικοὶ καὶ οἱ ἰθαγενεῖς εὐρίσκονται ἐν τελείᾳ ἐνδείᾳ.

Τῇ 24 Μαΐου, ἐν Λαχώρα, κεραυνὸς ἔπεσεν εἰς τὴν προσωρινὴν κατασκηνωσὶν τῶν θυμάτων τοῦ σεισμοῦ, φονεύσας εἰκοσὶ τρεῖς πρόσωπα.

Τῇ 25 Μαΐου, κύκλων ἐνέσκηψε πρὸς νότον τῆς Ἑβρίας, εἰς τὸ διαμέρισμα Molenella, προξενήσας μεγάλας καταστροφὰς καὶ ἀριθμῆσας πλεῖστα θύματα.

Τῇ 29 Μαΐου ἐν Fort-Worth τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν πλείσται οἰκίαι ἀνηρπάγησαν ὑπὸ λαίλαπος.

Τῇ 12 Ἰουνίου, σφοδρὸς κυκλῶν, ἐνέσκηψεν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐπενεγκῶν μεγίστας καταστροφὰς. Εἰς τα περὶ τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Ἰαλδίκησος 800 θύματα ηὐρηθήσαν, πολλοὶ στρατιῶται περιπολοῦντες κατὰ μήκος τῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου παρεσύρθησαν ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Ὁ πλανήτης Ἄρης. — Ὁ πλανήτης Ἄρης εἶναι κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀκούντως πλείσιον τῆς γῆς, 79.950.000 χιλιόμετρα μόνον. Θα πλησιάσῃ ἐτι μᾶλλον τὸν ἡμέτερον πλανήτην μετὰ δυο ἐτῶν, ὡστε οἱ ἀστρονομοὶ θὰ σουνθῶσι νὰ μελετήσῳσι τὸν μυστηριῶδη τοῦτον κόσμον ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ οὐν ἐγένοντο ἀκομὴ παρατηρήσεις ἐμβριθεῖς ἐνῶ, πλείσται θεωρεῖται ἐξηνεχθησαν.

Ποιήτορικὰ ἀνάγλυφα. — Τὸ Avenir de la Dordogne ἀναφέρει ὅτι ὁ κ. Bourinet διδάσκαλος ἐν Teyjat, ἀνεκαλύψεν ἐν τῷ σπηλαιῷ Grotte de la Mairie **καταρράκτας ἀπολελιθωμένους** ἐφ' ὧν διακρίνονται κεχαραγμέναι εἰκόνες, ἵππων, Ταράνων θαυμασίας λεπτότητος. Τινὲς τούτων ἔχουσι μήκος 0,11 μ. Κατὰ τὰς ἐπιτυχεῖς ἐρεῖνας τοῦ κ. Bourinet καὶ πλείστα ἄλλα ἀντικείμενα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἀνεκαλύφθησαν.

Ἐπεξεργασία ἀδαμάντων. — Προκηρύσσεται διαγωνισμὸς εἰς τὰς Κάτω-Χώρας, πρὸς ἐξεύρεσιν μεθόδου στερεώσεως καὶ προσκολλήσεως τῶν πρὸς κατεργασίαν ἀδαμάντων χωρὶς νὰ μεταχειρίζονται ἀποκλειστικῶς κρῶμα πρὸς συγκρατήσιν. Βραβεῖον 6000 φλωρινίων ὄρισθη διὰ τὴν καλλιτέραν λύσιν.

Ὁ Φάρος τῆς νίκης. — Ὁ Ἰπποκράτης τῶν Ναυτικῶν τῆς Ἰαπωνίας ἀπεφάσισε, ὑπέικων εἰς πολυπληθεῖς προτροπὰς, τὴν δι' ἐράνων ἀνέγερσιν φάρου εἰς Okinoshima, εἰς ἀνάμνησιν τῆς περιφαι-

νοῦς ναυτικῆς νίκης ἣν ἤρατο ὁ ναύαρχος Τόγκο. Οἱ προβολεῖς θὰ φωτίζῳσιν εἰς ἀκτῖνα, ὀκτὼ μιλίων, ὄπλ. ὀλόκληρον τὸ πεδῖον τῆς Ναυμαχίας.

Ἀνθρωπολογία τῶν Πυγμαίων. — Τὸ ἀνθρωπολογικὸν Ἰνστιτούτον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας ἀπεφάσισε τὴν σύνταξιν καὶ δημοσιεύσιν ἐκτενοῦς ἐκθέσεως περὶ τῶν φυσικῶν καὶ ψυχολογικῶν χαρακτήρων τῶν Πυγμαίων.

Ἔορτὴ τοῦ ἡλίου. — Ἡ Ἀστρονομικὴ ἐταιρία ἐώρτασε τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον τὴν νύκτα τῆς 21 πρὸς τὴν 22 Ἰουνίου, κατὰ τὴν παράδοσιν, διὰ συμποσίου, δι' ἀναβάσεως ἐπὶ τοῦ πύργου Eiffel καὶ ἔορτῆς συνοδευομένης ὑπὸ κινηματογραφικῆς παραστάσεως καὶ λόγων.

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ἀθλητικὸν Συνέδριον. — Διεθνὲς ἀθλητικὸν συνέδριον ἔλαβε χώραν εἰς Βρυξέλλας τῇ 9 Ἰουνίου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων. Διὰ πρώτην φορὰν τὸ συνέδριον θὰ ἀπονεύμῃ ὀλυμπιακὰ διπλώματα τιμῆς εἰς τὸν πρόεδρον Roosevelt Dr Nanssem καὶ Santos-Dumont.

Δρόμος. — Ἡ Ἐφημερὶς τῶν Βρυξελλῶν Le Marché alimentaire, διοργάνωσε τῇ 28 Μαΐου ἀγώνισμα δρόμου εἰς ὃ ἐδικαιοῦντο νὰ μετάσχωσιν μόνον οἱ ζυγίζοντες 100 χιλιόγραμμα. Ἐκατὸν πεντήκοντα ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ὁρόμιον τοῦτον τῶν 10 χιλιομέτρων τελεσθέντα περὶ τῆς πόλεως. Ἐκ τῶν δρομέων, οἵτινες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρεοπῶλαι, γεωργοὶ καὶ ἀχθοφόροι, τινὲς ἐξύγιζον 130 καὶ 150 χιλιόγραμ. Νικητὴς ἀνεδείχθη γεωργὸς ἐκ τῶν περὶ τῆς Lune ὀνόματι Vaneraen.

Τὸ κύπελλον Gordon-Bennett. — Ἰδοῦ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ περιωνίμου διὰ τῶν αὐτοκινήτων δρόμου τῶν 550 χιλιομέτρων ὅστις ἐγένετο τῇ 5 Ἰουλίου εἰς Auvergne. Καὶ ἐφέτος πρῶτος ἦλθεν ὁ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος νικητὴς, ὁ διάσημος Γάλλος Théry ἐπὶ αὐτοκινήτου τοῦ ἐργοστασίου Richard-Brasier, ὅστις διήνυσσε τὸν δρόμον τοῦτον ἐντὸς 7 ὥρας 2'.

Δεύτερος ἦλθεν ὁ Nazzari Ἰταλὸς εἰς 7 ὥρας 19'. Τρίτος ὁ Cagno Ἰταλὸς εἰς 7 ὥρας 21' καὶ τέταρτος Caillois Γάλλος εἰς 7 ὥρας 27'.

Ποδηλατικὸς Ἄγων. — Τῇ 15 Ἰουνίου ἐ. ἐ. ἐν Vincennes διεξήχθη ὁ ποδηλατικὸς ἀγὼν μετὰ μεγάλης τάξεως χάρις εἰς τὴν ἀξιοθαύμαστον διοργάνωσιν τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου. Κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον τρεῖς κυρίως διεκρίθησαν οἱ Mayer, Poulain καὶ Kramer ἐξ ὧν πρῶτος ἦλθεν ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς Kramer ὑπερτερήσας τὸν Γάλλον Poulain κατὰ ἡμῶν τροχὸν ὁ νικητὴς ἐπὶ τέσσαρα ἐτῆ συνεχῶς ἀνεκρηύσαστο τὸ **champion τῆς Ἀμερικῆς.**

